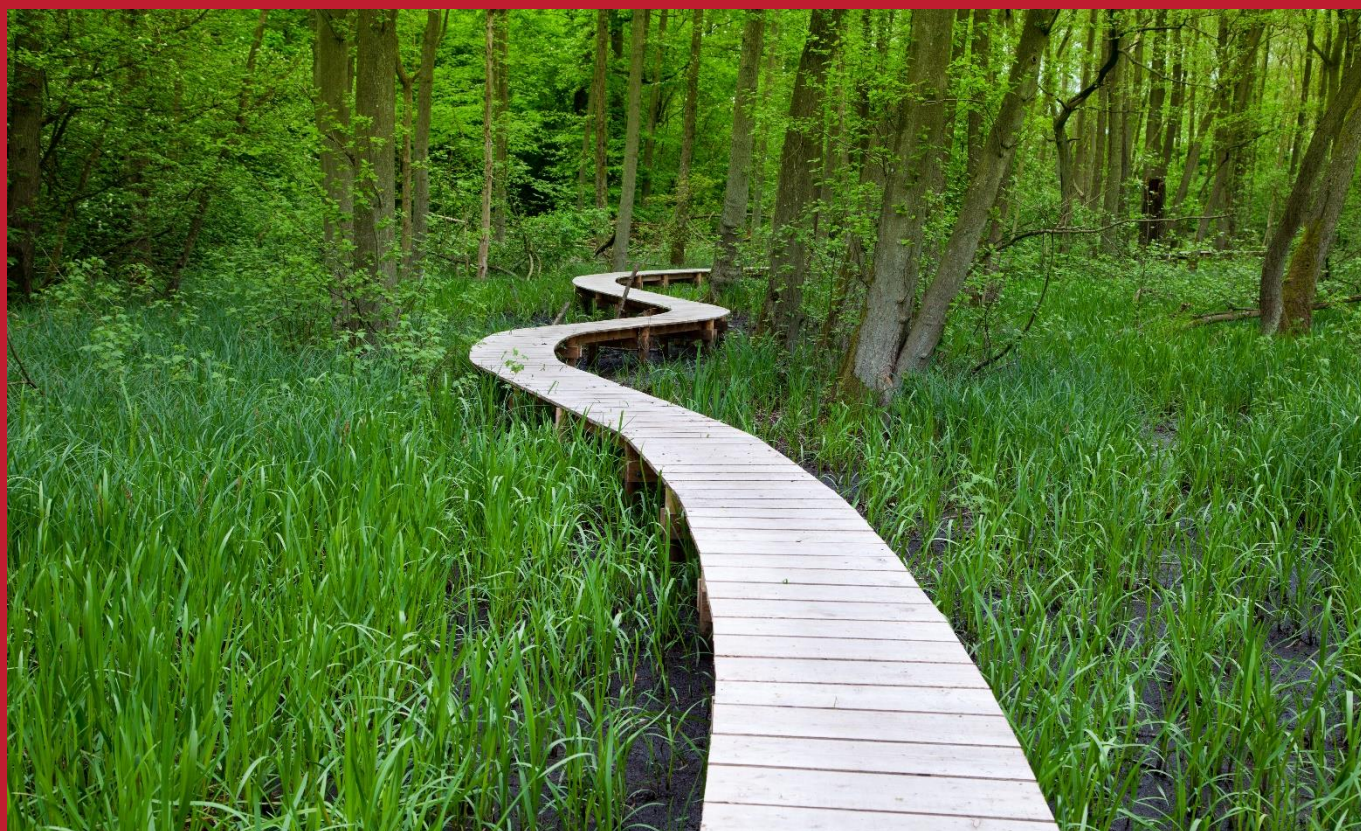

Rømninger fra anbringelsessteder

En undersøgelse af definition, omfang og årsager

Mette Lausten, Sofie Henze-Pedersen, Niels Westermann Brændgaard og
Torbjørn Rota Knudsen

VIVE

*Rømninger fra anbringelsessteder
– En undersøgelse af definition, omfang og årsager*

© VIVE og forfatterne, 2022

e-ISBN: 978-87-7582-084-9

Forsidefoto: Colourbox

Projekt: 302123

Finansiering: Analysen er finansieret af Social- og Ældreministeriets årlige trækning-
ret på analyse- og forskningsopgaver fra VIVE

VIVE

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

Forord

Denne rapport præsenterer de første resultater på dansk grund af rømninger fra anbringelsessteder. Begrebet rømninger optræder i voksenansvarsloven i beskrivelsen af, hvornår et barn eller en ung må tilbageføres til eller må tilbageholdes på anbringelsessteder efter § 66, stk. 1, nr. 6 og 7. Derudover er rømninger ikke et fast defineret begreb i relation til anbringelser. Formålet med denne undersøgelse har derfor været at belyse, hvordan begrebet rømninger anvendes i praksis, hvor mange anbragte børn og unge der rømmer fra deres anbringelsessteder, og om der kan ses nogen sammenhæng med børnenes og de unges anbringelseskarakteristika.

Rapporten tager udgangspunkt i den første kvantitative afdækning af rømninger blandt afdelingsledere for døgninstitutioner og socialpædagogiske opholdssteder samt plejefamilier med en efterfølgende kvalitativ kvalificering af de fundne resultater. Vi takker alle, der har medvirket, for deres væsentlige bidrag til dette første bud på omfanget af rømning.

Rapporten er udarbejdet af seniorforsker og projektleder Mette Lausten, forsker Sofie Henze-Pedersen, analytiker Niels Westermann Brændgaard og studentermedarbejder Torbjørn Rota Knudsen. Rapporten har desuden været drøftet med en følgegruppe bestående af Henrik Kastrup (FADD), Søren Brink (LOS), David Adrian Pedersen (DAV), Andreas Enghoff (SL), Gitte Jensen (Landsudvalget for familieplejere under SL), Inge Neander (PLF), Amalie Smistrup (Joanna-huset), Anne-Kirstine Mølholt (Aalborg Universitet) og Monica Lundsteen Sørensen (Social- og Ældreministeriet) og er efterfølgende blevet kvalitetssikret i både internt og eksternt review. Vi takker alle for gode drøftelser og kommentarer.

Undersøgelsen er finansieret af Social- og Ældreministeriets trækingsret på analyse- og forskningsopgaver fra VIVE.

Carsten Strømbæk Pedersen

Forsknings- og analysechef for VIVE Børn og Uddannelse

Indholdsfortegnelse

Hovedresultater	6
-----------------	---

1	Indledning	9
1.1	Lovgivning om rømninger	11
1.2	Forskning om rømninger	12
1.3	Læsevejledning	14

2	Definition af rømninger	15
2.1	Forståelse(r) af rømninger	15
2.2	Opsamling	18

3	Omfang og karakteristik	19
3.1	Omfang af rømninger	19
3.2	Karakteristik af rømninger	22
3.3	Opsamling	31

4	Bekymringer og årsager	32
4.1	Bekymringer	32
4.2	Årsager	35
4.3	Opsamling	38

5	Håndtering og det videre forløb	39
5.1	Kontakt under rømning	39
5.2	Anbringelse efter rømning	42
5.3	Opsamling	44

6	Konklusion	45
---	------------	----

Litteratur	47
------------	----

Bilag 1 Data og metode	49
Design af den kvantitative undersøgelse	49
Bortfaldsanalyse – hvem har ikke svaret?	51
Kvalificerende interviews	54

Bilag 2 Indledende interviews om rømninger	56
--	----

Bilag 3 Bilagstabeller og -figurer	59
------------------------------------	----

Bilag 4 Udeblivelser	61
----------------------	----

Hovedresultater

Det er almindeligt kendt, at børn og unge kan finde på at stikke af fra deres anbringelsessted. Fagligt, bl.a. i voksenansvarsloven (Social- og Indenrigsministeriet, 2019a), kaldes dette rømning, dvs. at barnet eller den unge forlader anbringelsesstedet uden hensigt at vende tilbage. Der er til gengæld ingen viden om, hvor mange og hvor ofte børn og unge rømmer fra deres anbringelsessteder.

Denne rapport præsenterer den første kortlægning af rømninger blandt børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet i Danmark.

Rapporten sætter fokus på anbringelsesstedernes perspektiv på rømninger belyst gennem en spørgeskemaundersøgelse suppleret med enkelte interviews med ansatte på døgninstitutioner samt unge nuværende eller tidligere anbragte. Den viden, vi får fra de kvalitative interviews, kan ikke generaliseres, men anvendes til at nuancere, diskutere og perspektivere resultaterne fra den kvantitative undersøgelse.

Definitionen er ikke entydig

Der findes ikke en entydig definition af rømninger, som anvendes i praksis. Selvom begrebet er skrevet ind i voksenansvarsloven, varierer forståelsen af rømninger både mellem anbringelsessteder og inden for anbringelsessteder. Et gennemgående tema i interviewene med ansatte og unge er dog, at rømning ofte handler om, at barnet eller den unge har forladt anbringelsesstedet "uden aftale". Samtidig viser spørgeskemabesvarelserne, at der særligt er tre forhold, der er med til at definere, om der er tale om en rømning: (1) viden om, at barnet eller den unge ikke har til hensigt at vende tilbage, (2) manglende kontakt og (3) manglende viden om, hvor barnet eller den unge er.

Der er samtidig en tæt sammenhæng mellem rømning og bekymring. Det er særligt bekymringer om barnets eller den unges risikoadfærd, som eksempelvis vold, overfald, misbrug, salg eller bytte af seksuelle ydelser, og bekymringer om selvskaade og selvmordstanker, der er med til, at en situation defineres som en rømning.

I undersøgelsen introducerede vi begrebet "udeblivelser", da de indledende interviews pegede på, at der kan være forskellige grader af, hvornår et barn eller en ungs fravær karakteriseres som en rømning. Udeblivelser viste sig dog at være vanskeligt at anvende, da det er et uklart begreb, som kan bruges til at beskrive nogle situationer, hvor rømningsbegrebet også ville kunne anvendes. Der er således ikke en tydelig grænse mellem de to begreber, hvilket gør det vanskeligt at anvende udeblivelser til at nuancere rømningsbegrebet.

Rømninger sker oftest fra døgninstitutioner

10 pct. af børn og unge på døgninstitutioner og socialpædagogiske opholdssteder har rømmet mindst én gang inden for de seneste 12 måneder. Det samme gælder for 3 pct. af børn og unge anbragt i familiepleje. 49 pct. af alle døgninstitutioner og socialpædagogiske opholdssteder har ikke haft nogen rømninger, mens det samme gælder for 94 pct. af plejefamilierne. Der er således en relativt stor del af anbragte børn og unge, der ikke rømmer. Omfanget skal dog behandles med et vist forbehold, da definitionen af rømninger varierer i praksis.

Derudover er det vigtigt at have in mente, at der er forskel på anbringelsessteder, og hvilken indsats forskellige børn og unge bliver tilbudt. Vi ved eksempelvis fra anden forskning på anbringelsesområdet, at anbragte i familiepleje ofte er yngre end anbragte på døgninstitutioner, ligesom der er forskel på årsager til anbringelsen. Børn og unge anbragt i familiepleje er oftere anbragt med baggrund i udfordringer hos deres forældre, mens børn og unge anbragt på døgninstitution oftere er anbragt qua deres egen adfærd eller mistrivsel, og fordi de derfor har behov for en socialpædagogisk indsats. Disse forskelle kan spille ind på rømningsbilledet i de forskellige anbringelsestyper. Vi kan bl.a. se ud af spørgeskemabesvarelsenerne, at der blandt døgninstitutionerne er flere bekymringer om, hvad børnene og de unge deltager i, når de er rømmet, end der er blandt plejefamilier.

Underestimeret? Overestimeret?

Det eksakte omfang af rømninger er behæftet med stor usikkerhed. Det skyldes bl.a. de forskellige opfattelser af, hvad der er en rømning, at dette er den første undersøgelse af rømning, og at bortfaldet blandt respondenterne er relativt stort. Derfor er dette første bud på 10 pct., der rømmer fra døgninstitutioner, og 3 pct., der rømmer fra plejefamilier, et første estimat på omfanget af rømninger, og et estimat, der skal diskuteres og arbejdes med, ligesom definitionen af en rømning skal drøftes, så vi i fællesskab kan komme frem til et bedre bud på, hvor mange børn og unge der rømmer fra deres anbringelsessted.

Forskelle i håndtering af rømninger og det videre forløb

Der er tydelig forskel i, om anbringelsesstederne kontakter eksterne parter ved en rømning. Hvor døgninstitutioner næsten altid kontakter barnets eller den unges forældre eller værge og ofte kontakter sagsbehandleren, er det kun godt halvdelen af plejefamilierne, der kontakter forældre eller værge, og lidt flere kontakter sagsbehandler. I 3 ud af 4 tilfælde vurderer døgninstitutionerne, at politiet skal kontaktes, mens det kun gælder i 1 ud af 4 tilfælde i plejefamilier.

8 ud af 10 af de børn og unge, der rømmer fra en døgninstitution, er vendt tilbage til den samme afdeling efter rømningen. Det samme gælder kun for godt halvdelen af de børn og unge, der rømmer fra plejefamilie. Den anden halvdel er enten flyttet til et andet anbringelsessted eller hjemmet. At så mange børn og

unge er tilbage, hvor de rømmede fra, kan skyldes flere forhold. Det kan være en indikation på, at det ikke er selve anbringelsen og stedet, der udløser en rømning, men at årsagen ligger et eller flere andre steder. Det kan også være en indikation på et trægt system, der ikke formår at handle tilstrækkeligt hurtigt på børnenes og de unges eventuelle mistrivsel, som kommer til udtryk gennem den aktive handling, som en rømning er.

Ét perspektiv blandt flere

Undersøgelsen belyser primært anbringelsesstedernes perspektiv på og erfaringer med rømninger. Dette er dog kun ét perspektiv på rømninger blandt flere. En rømning involverer flere forskellige parter, som kan have forskellige forståelser og oplevelser af en rømning, eksempelvis anbragte børn og unge, anbringelsessteder samt myndigheder (fx politi og kommunale sagsbehandlere).

I denne undersøgelse bliver dette særligt tydeligt, når vi ser på, hvilke årsager der fremhæves til, at børn og unge rømmer. Her fokuserer anbringelsesstederne primært på faktorer "udefra", der tiltrækker barnet eller den unge, mens de kun i begrænset omfang peger på årsager "indefra", dvs. på anbringelsesstedet. Dette står i kontrast til de årsager, som de tre unge fremhæver i interview, hvor de betoner faktorer ved anbringelsesstedet som årsager til rømninger (fx konflikter og utrygge rammer). Dette understreger, at det perspektiv, som rømninger belyses ud fra, kan have betydning for, hvilke faktorer der tillægges særlig vægt og betydning. I denne undersøgelse er anbringelsesstedernes perspektiv repræsenteret stærkere end børnenes og de unges perspektiver. Vi anbefaler derfor, at man i fremtidige undersøgelser af rømninger udfolder anbragte børn og unges perspektiver mere indgående.

For at komme nærmere en forståelse af rømninger som fænomen, er det vigtigt at få belyst forskellige perspektiver på rømninger – og særligt årsagerne til, at børn og unge rømmer – og ikke alene dét, at de rømmer. At få en bedre forståelse for, hvornår en situation er en rømning eller ej, er vigtigt for, at vi kan få styrket vores viden om rømninger. En dybere forståelse kan bidrage til, at vi ikke blot får viden om, hvilke risikofaktorer der kan føre til en rømning, men også får belyst de beskyttelsesfaktorer, der kan forebygge, at rømninger sker.

1 Indledning

Formålet med denne rapport er at undersøge rømninger blandt børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet i Danmark. Rømning betyder ifølge den danske ordbog: at begive sig bort fra; forlade, ofte nødtvungent. Når vi taler om rømninger, er der således tale om det, at et barn eller en ung forlader sit hjem, i disse tilfælde sit anbringelsessted, uden aftale. Rapporten er målrettet anbringelsessteder, fagprofessionelle i kommuner og beslutningstagere med interesse i anbringelsesfeltet.

Selvom rømning eller det at stikke af er en relativ almindelig hændelse blandt børn og unge generelt, så peger internationale studier på, at forekomsten er højere blandt børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet, sammenlignet med jævnaldrende, der ikke er anbragt (se fx Bowden & Lambie, 2015; Courtney & Zinn, 2009; Taylor et al., 2014). Internationalt har studier vist, at det at rømme kan være forbundet med risiko (fx misbrug, kriminalitet, hjemløshed) (Biehal & Wade, 1999; Lin, 2012; Taylor et al., 2014).

Der er ikke tidligere lavet en kortlægning af rømninger i Danmark, og denne rapport præsenterer derfor den første kortlægning af problemstillingen. Rapportens hovedformål belyses gennem fire delmål, der beskriver:

1. Begrebet rømning
2. Omfanget af børn og unge, der rømmer
3. Årsager til rømninger
4. Håndtering af rømninger.

I rapporten har vi fokus på rømninger fra plejefamilier, døgninstitutioner og socialpædagogiske opholdssteder.

Da rømninger ikke tidligere er blevet kortlagt i en dansk kontekst, repræsenterer denne undersøgelse første skridt i afdækningen af rømninger som fænomen. Vi har søgt at indkredse fænomenet gennem en række forskellige metoder bestående af indledende interviews med centrale aktører på anbringelsesområdet, en spørgeskemaundersøgelse blandt anbringelsessteder samt interviews med ansatte på døgninstitutioner og unge nuværende eller tidligere anbragte, hvor undersøgelsens foreløbige resultater er blevet diskuteret.

Omdrejningspunktet i rapporten er de kvantitative analyser af spørgeskemaresultaterne, mens de forskellige interviews er anvendt i udarbejdelsen af spørgeskemaet samt fortolkningen og diskussionen af undersøgelsens resultater (se

Boks 1.1 samt Bilag 1). Rapporten belyser på den måde primært anbringelsesstedernes perspektiver på og erfaringer med rømninger. Det er dog vigtigt at fremhæve, at en rømning involverer flere forskellige parter, som kan have forskellige forståelser og oplevelser af en rømning, eksempelvis anbragte børn og unge, anbringelsessteder samt myndigheder (fx politi og kommunale sagsbehandlere).

Boks 1.1 Data og metode

Kvantitativ undersøgelse

Det primære data stammer fra en spørgeskemaundersøgelse blandt anbringelsessteder (plejefamilier, døgninstitutioner og socialpædagogiske opholdssteder). I alt har 306 døgninstitutioner og 980 plejefamilier besvaret spørgeskemaet.

Analyserne af rømninger bygger på beskrivelser af 264 rømninger fra døgninstitutioner og 73 rømninger fra plejefamilier. Analyserne af rømninger fra plejefamilierne bygger således på et lille antal rømninger, som gør disse resultater lidt usikre, da der kun skal få ændringer til for at ændre det overordnede billede.

Kvalitativ undersøgelse

Vi gennemførte seks indledende interviews med centrale aktører på anbringelsesområdet som led i afdækningen af, hvordan rømninger kan operationaliseres og spørges ind til.

De tidlige resultater fra spørgeskemaundersøgelsen blev diskuteret med 9 ansatte på døgninstitutioner fordelt på tre fokusgrupper samt interview med 3 unge nuværende eller tidligere anbragte (ét individuelt interview og ét gruppeinterview). Den viden, vi får fra de kvalitative interviews, kan ikke generaliseres, men anvendes til at nuancere, diskutere og perspektivere resultaterne fra den kvantitative undersøgelse.

Undersøgelsesperiode

Spørgeskemaundersøgelsen er gennemført i perioden december 2021 til januar 2022. Her er anbringelsesstederne blevet spurgt ind til rømninger de seneste 12 måneder. I samme periode har det danske samfund været præget af nedlukninger og genåbninger i forbindelse med covid-19-pandemien. Dette kan have påvirket omfanget af rømninger, enten ved at der kan have været færre anledninger og begivenheder at rømme til eller ved, at nogle børn og unge i øget grad har haft brug for at komme væk fra anbringelsesstedet. Omfanget af rømninger kan således være trukket i begge retninger, men dette har ikke været muligt at afdække i forbindelse med denne undersøgelse.

1.1 Lovgivning om rømninger

I den danske lovgivning nævnes rømninger i Lov om voksenansvar for anbragte børn og unge (voksenansvarsloven) (Social- og Indenrigsministeriet, 2019a). Loven udgør myndighedernes definition af rømninger og sætter rammerne for, hvordan plejefamilier og personale på døgninstitutioner må anvende magt over for anbragte børn og unge samt foretage andre indgreb i deres selvbestemmelsesret. Disse beføjelser er givet i relation til plejeforældre og personalets muligheder for at varetage omsorg for anbragte børn og unge og for at sikre deres retssikkerhed.

I vejledningen til voksenansvarsloven (2019b) beskrives det, at "rømning" henviser til det, at et barn eller en ung forlader det sted, hvor vedkommende er anbragt, uden at have til hensigt at vende tilbage:

Ved rømning forstås, at barnet eller den unge ikke har til hensigt at vende tilbage. Det er således ikke tilstrækkeligt, at barnet eller den unge bare har forladt anbringelsesstedet for en stund eller ikke er vendt tilbage til institutionen som aftalt.

I voksenansvarsloven sættes rømning også i forbindelse med en situation eller en adfærd, hvor der er risiko for, at barnet eller den unge vil skade sig selv eller andre. En sådan adfærd kan medføre anvendelsen af magt over for børn og unge, der er anbragt (se Boks 1.2).

Hvis et barn eller en ung ikke er kommet tilbage til anbringelsesstedet som aftalt, skal personalet først søge at afklare årsagen til dette ved at kontakte barnet eller den unge og bringe vedkommende tilbage gennem en socialpædagogisk indsats. Lykkes dette ikke, kan personalet anvende magt (Social- og Indenrigsministeriet, 2019b). I voksenansvarsloven handler § 10 således om indgreb i barnet eller den unges bevægelsesfrihed gennem muligheden for at tilbageføre barnet eller den unge i forbindelse med rømning. § 12 og § 13 omhandler personalet på delvist lukkede døgninstitutioner eller delvist lukkede afdelinger på døgninstitutioner og muliggør tilbageholdelse (fx aflåsning af vinduer og døre) eller fysisk fastholdelse af børn og unge, hvis der er risiko for rømning. Plejefamilier har i lovgivningen ikke de samme muligheder for at anvende magt som døgninstitutioner, men har i vidt omfang samme handlemuligheder som de biologiske forældre (specialiserede plejefamilier må dog som led i omsorgsarbejdet anvende fysisk guidning og afværgehjælp i lighed med døgninstitutioner) (Social- og Indenrigsministeriet, 2019b).

Boks 1.2 Paragraffer, der vedrører rømninger i Lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge

§ 10. Personalet på anbringelsessteder efter § 66, stk. 1, nr. 6 og 7, i lov om social service kan som led i omsorgspligten tilbageføre et anbragt barn eller en anbragt ung, der rømmer, når barnet eller den unge udviser en adfærd, der medfører en risiko for skade på barnet eller den unge selv eller på andre.

§ 12. På delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner kan anbragte børn og unge tilbageholdes, ved at yderdøre og vinduer aflåses i perioder.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om, at barnet eller den unge kan tilbageholdes efter stk. 1, når det har afgørende betydning for den socialpædagogiske behandling, at barnet eller den unge ikke rømmer fra institutionen, og der er risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling vil lide alvorlig skade i forbindelse med en rømning.

§ 13. På delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner kan anbragte børn og unge fastholdes fysisk, uanset om betingelserne for at anvende fysisk magt efter § 9 er opfyldt.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om, at et barn eller en ung kan fastholdes efter stk. 1, når det har afgørende betydning for den socialpædagogiske behandling, at barnets eller den unge fastholdes, og der er risiko for, at barnet eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade, og hvis 1) barnet eller den unge tidligere har rømmet fra åbne anbringelsessteder, og det må formodes, at den pågældende igen vil rømme fra anbringelsesstedet.

Kilde: Social- og Indenrigsministeriet, 2019b.

1.2 Forskning om rømninger

I en skandinavisk kontekst findes der kun begrænset forskning om rømninger som et selvstændigt fænomen. Ud over en kortlægning i 2020 af unge på sikrede institutioner, der indikerer, at alle socialt anbragte unge på sikrede institutioner er rømningstruede (Henriksen, 2020), har der inden for dansk forskning ikke været fokus på rømninger fra anbringelsessteder. Når rømninger berøres forskningsmæssigt, ses det ofte beskrevet i tre sammenhænge:

1. Beskrivelser af anbragte børn og unge, eksempelvis tilstedeværelsen af adfærdsvanskeligheder (herunder rømning), der har ført til anbringelse (se fx Bengtsson & Jakobsen, 2009).
2. Beskrivelser af sammenbrud i anbringelser, hvor rømninger bruges som en forklarende årsag til, hvad der kan føre til sammenbrud (se fx Skoog, 2016).
3. Beskrivelser af anvendelsen af magt på anbringelsessteder, hvor rømning beskrives som en adfærd, der kan medføre indgreb i barnets eller den unges bevægelsesfrihed (se fx Nøkleby, Muller, & Giske, 2020; Ulset & Tjelflaat, 2012).

Når rømninger beskrives i skandinavisk forskning, belyses fænomenet således kun sjældent som en problemstilling i sig selv, men optræder i stedet som en baggrundsfaktor eller en forklarende årsag.

I den internationale forskningslitteratur belyses fænomenet ofte med udgangspunkt i den risiko, som anbragte børn og unge kan blive udsat for, hvis de rømmer. Det drejer sig eksempelvis om risikoen for at ende i kriminalitet, hjemløshed eller prostitution, samt indtaget af eller involvering i alkohol, stoffer eller kriminalitet (Biehal & Wade, 1999; Lin, 2012; Taylor et al., 2014). Studierne anskuer således rømning som et problem, der skal undgås, da det kan medføre en række negative konsekvenser for anbragte børn og unge.

De internationale studier kan primært inddeles i to grupper – for det første studier, der har undersøgt, hvad der karakteriserer børn og unge, der rømmer, og for det andet studier, der har undersøgt årsager til rømning.

Af studier, der har undersøgt, hvad der *karakteriserer* børn og unge, der rømmer, finder fire amerikanske studier (Branscum & Richards, 2022; Courtney & Zinn, 2009; Kim, Chenot, & Lee, 2015; Lin, 2012), at sandsynligheden for rømning er større for (ældre) unge, piger samt børn og unge med adfærdsvanskeligheder eller funktionsnedsættelser (herunder mentale udfordringer). Derudover er risikoen også større, hvis en ung bliver anbragt i en sen alder, kommer fra et hjem med en enlig forælder, og hvis barnet eller den unge har oplevet flere forskellige anbringelser eller har en historik med rømninger. Det ene studie (Kim et al., 2015) peger også på, at sandsynligheden for rømning stiger, hvis der er tale om anbringelse uden samtykke. Endelig peger et britisk studie, der har undersøgt rømninger blandt unge i alderen 11-16 år, på tilstedeværelsen af to rømningsprofiler: unge, der tager hjem til familie eller venner, og unge, der stikker af eller bliver væk (Biehal & Wade, 1999). Studiet finder, at den første profil er karakteriseret ved unge anbragt i familiepleje, der er ældre, og som udebliver i længere tid, mens den anden profil er karakteriseret ved unge anbragt på døgninstitution, der er yngre, og, på trods af at de udebliver i kortere tid, har højere risiko for at ende i problemer (fx udnyttelse eller kriminalitet).

Andre studier har undersøgt, hvilke *årsager* der kan være til rømning. Her peger en systematisk gennemgang af forskningen (Bowden & Lambie, 2015) på, at det særligt er relationelle årsager, der gør, at anbragte børn og unge rømmer, herunder konflikter på anbringelsesstedet, eller at de søger mod familie eller venner i hjemmemiljøet. Disse relationelle årsager går igen i et kvalitativt studie fra Skotland (Taylor et al., 2014), der har undersøgt årsager til rømninger, samt hvad der sker under og efter en rømning. Af årsager finder studiet, at negative oplevelser med autoriteter på anbringelsesstedet (fx regler og manglende frihed), konflikter med personalet eller andre anbragte på anbringelsesstedet, ønske om at være sammen med familie eller venner, samt kedsomhed eller gruppepres kan føre til rømning. Når anbragte unge rømmer, peger studiet på, at de rømmer til familie, venner eller går rundt i gaderne, og at de under rømning vandrer omkring eller (ind)tager stoffer/alkohol. De anbragte i dette studie fortæller, at konsekvenser ved rømning ofte tager form som udgangsforbud, eller at der føres kontrol med deres lomme penge.

1.3 Læsevejledning

Rapporten er bygget op omkring fire analysekapitler efterfulgt af en samlet konklusion.

Begrebsafklaring

I rapporten har vi fokus på rømninger fra plejefamilier, døgninstitutioner og socialpædagogiske opholdssteder. Af hensyn til læsevenligheden vil vi herfra benævne døgninstitutionsafdelinger og afdelinger på socialpædagogiske opholdssteder som døgninstitutioner.

Kapitel 2 beskriver og diskuterer begrebet "rømning" og belyser, hvordan begrebet forstås i praksis blandt anbringelsesstederne.

Kapitel 3 undersøger først omfanget af rømninger og tegner derefter et billede af, hvilke børn og unge der typisk rømmer, hvilke forhold der karakteriserer deres anbringelsesforløb, og hvordan selve rømningen ofte udspiller sig.

Kapitel 4 belyser, hvilke bekymringer, som anbringelsesstederne oplever i forbindelse med rømninger, samt hvilke årsager der kan ligge til grund for, at børn og unge rømmer fra deres anbringelsessted.

Kapitel 5 beskriver, hvordan rømninger håndteres på anbringelsesstederne, herunder forskellige former for kontakt i forbindelse med en rømning, samt om der sker skift i anbringelsen efterfølgende.

I konklusionen samler vi resultaterne fra de enkelte analysekapitler og diskuterer undersøgelsens begrænsninger og videre perspektiver.

2 Definition af rømninger

Der findes ikke en entydig definition af rømninger. På trods af at rømninger er defineret fra et myndighedsperspektiv i lovgivningen, så er der i praksis flere forståelser af, hvad en rømning er.

I den internationale forskningslitteratur er der ikke enighed om, hvilket begreb der bør anvendes til at beskrive rømning, samt hvilke populationer og hvilken adfærd, begrebet dækker over (Bowden & Lambie, 2015, s. 267). I litteraturen anvendes flere forskellige begreber til at beskrive det, at et barn eller ung er fraværende fra vedkommendes anbringelsessted. Rømning ('absconding') henviser til en adfærd, hvor et barn eller en ung stikker af fra det sted, hvor vedkommende er anbragt. Det er dog typisk andre begreber, der anvendes, herunder "stikke af" eller "løbe væk" ('running away'), eller "forsvinde fra" sit anbringelsessted ('going missing') (Bowden & Lambie, 2015). Disse begreber henviser på forskellig vis til det, at et barn eller ung er fraværende eller tager væk fra sit anbringelsessted uden tilladelse (se fx Biehal & Wade, 2000).

I det følgende bekriver vi, hvordan rømninger defineres af anbringelsesstederne på baggrund af spørgeskemabesvarelser og interview. Efterfølgende diskuterer vi rømning i relation til et andet begreb, som vi introducerede i undersøgelsen: "udeblivelse".

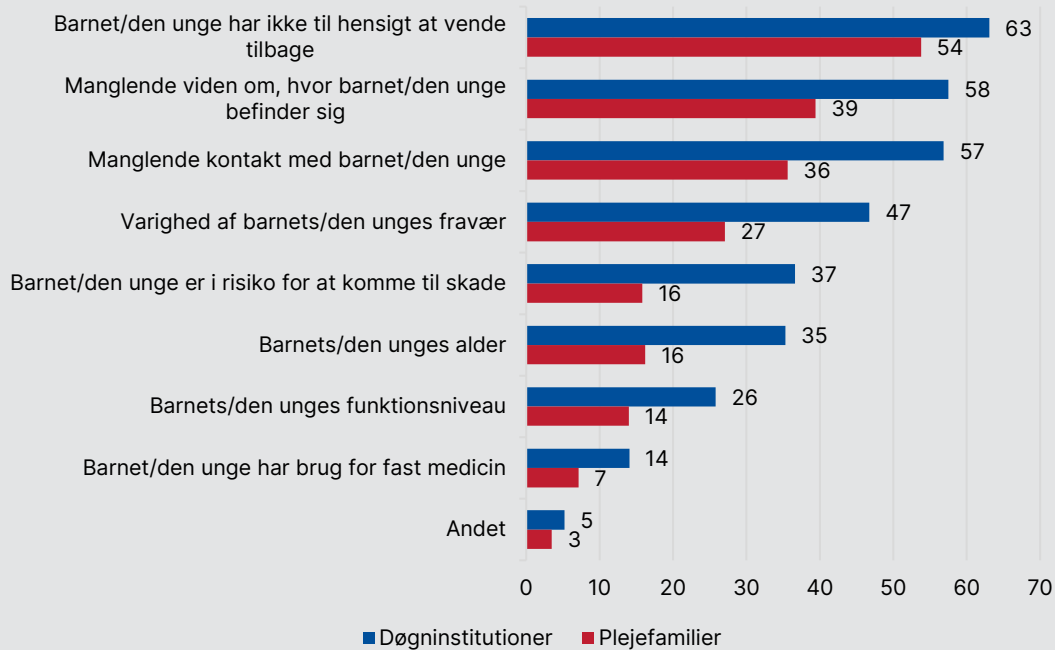
2.1 Forståelse(r) af rømninger

For at undersøge de forskellige forståelser af rømninger, der anvendes i praksis, blev afdelingslederne på døgninstitutionerne og plejefamilierne i spørgeskemaet spurgt ind til, hvordan de definerer og anvender begrebet i hverdagen. I spørgeskemaet blev de bedt om at angive, hvilke kriterier der indgår i deres vurderinger af, hvorvidt en situation skal betegnes som en rømning. Figur 2.1 viser, hvilke kriterier døgninstitutionerne og plejefamilierne har angivet.

Den hyppigst anvendte definition af rømninger er for både døgninstitutionerne og plejefamilierne, at barnet eller den unge ikke har til hensigt at vende tilbage. Manglende viden om, hvor barnet eller den unge befinder sig, varigheden af fraværet samt manglende kontakt med barnet eller den unge indgår også i definitionen af rømninger for omkring halvdelen af døgninstitutionerne, mens de indgår i definitionen for omkring en tredjedel af plejefamilierne. Generelt er det de samme kriterier, som både døgninstitutioner og plejefamilier lader indgå i deres definition af rømninger, men der er overordnet færre kriterier i plejefamiliernes definition af rømninger sammenlignet med døgninstitutionerne.

Figur 2.1 Definition af rømninger

Hvilke af følgende kriterier indgår i jeres vurdering af, hvorvidt en situation kan betegnes som en rømning? (mulighed for flere svar)

Anm.: Døgninstitutioner (n = 306), plejefamilier (n = 980).

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt afdelingsledere for anbringelsessteder og plejefamilier, december 2021.

På trods af at den hyppigste anvendte definition er kriteriet, om barnet eller den unge har til hensigt at vende tilbage, så giver de ansatte på døgninstitutionerne i interviewene udtryk for, at det ikke er det kriterie, der fylder mest i deres indledningsvise vurdering af, om en situation er en rømning. Flere fortæller, at det ofte først sent i et rømningsforløb bliver klart, om barnet eller den unge har til hensigt at vende tilbage, hvorfor det i praksis ikke er et centralt kriterium. I de ansattes definition af en rømning står det centralt, om barnet eller den unge har lavet en aftale eller er taget væk uden aftale. Derfor fremhæver de særligt de to kriterier, der handler om viden om barnet eller den unges opholdssted samt kontakt med vedkommende. På tværs af interviewene giver de udtryk for, at hvis de ved, hvor barnet eller den unge er, og de har kontakt med vedkommende, så vurderer de det sjældent til at være en rømning. Deres vurdering afhænger dog også af barnets eller den unges baggrund og historie (fx funktionsniveau og rømningshistorik), samt om vedkommendes fravær er forbundet med en konkret bekymring (fx selvskade eller udnyttelse). Når der her er tale om funktionsniveau, handler det oftest om, hvorvidt barnet eller den unge er i stand til at klare sig

alene, eller om et evt. behov for medicin eller lavt kognitivt funktionsniveau udgør en decideret fare for barnet eller den unges sikkerhed.

I interviewene med de unge definerer de alle en rømning som en situation, hvor de er taget væk fra anbringelsesstedet uden aftale. Ingen af de unge anvender selv begrebet rømning, men kender det fra samtaler med personalet på anbringelsessteder eller fra deres sagsakter. Selv kalder de det at "stikke af", "tage af sted" eller "være afsted". Med hensyn til kriteriet, som flest døgninstitutioner og plejefamilier peger på i deres definition af rømning – at barnet eller den unge ikke har til hensigt at vende tilbage – nævner de alle, at de oftest har haft til hensigt at vende tilbage til anbringelsesstedet, når de er rømmet, men de fortæller også, at det i nuet, når de stikker af, ikke er noget, de tænker over.

På tværs af spørgeskemabesvareelserne og interviewene træder der således flere forståelser af rømninger frem. Det illustrerer, at der i praksis er flere definitioner af, hvornår en situation bør karakteriseres som en rømning.

2.1.1 Udeblivelser

De indledende interviews med centrale aktører på anbringelsesområdet tegnede et tydeligt billede af, at rømninger i praksis ikke er et fast defineret begreb, og at der kan være forskellige grader af, hvornår det, at et barn eller en ung er fraværende, karakteriseres som en rømning (se Bilag 2).

I spørgeskemaet anvendte vi derfor to begreber: rømning og udeblivelse. En sådan skelnen er også at finde i vejledningen til voksenansvarsloven (2019b), hvor det beskrives, at det ikke karakteriseres som en rømning, hvis barnet eller den unge blot har forladt anbringelsesstedet for en stund eller ikke er vendt tilbage som aftalt. I spørgeskemaet definerede vi derfor udeblivelse som de situationer, hvor et barn eller en ung er fraværende fra anbringelsesstedet uden anbringelsesstedets samtykke, men hvor det af anbringelsesstedet ikke vurderes til at være en rømning. I interviewene med de ansatte på anbringelsesstederne og med de unge diskuterede vi rømninger og udeblivelser og anvendeligheden af en sådan skelnen.

I interviewene med de ansatte fra døgninstitutionerne giver de udtryk for, at der er gråzoner forbundet med rømninger, hvor de mener, at nogle ansatte eller anbringelsessteder ville vurdere, at en situation er en rømning, mens andre ikke ville. Det gælder eksempelvis situationer, hvor barnet eller den unge er taget væk uden aftale, men hvor de ved, hvor barnet eller den unge er, og hvor der ikke er en konkret bekymring forbundet med fraværet. I sådanne tilfælde giver de fleste udtryk for, at begrebet "udeblivelse" kan anvendes, mens enkelte af de ansatte i interviewene mener, at der også i disse situationer er tale om en rømning, da barnet eller den unge er fraværende uden aftale.

De unge fortæller ligeledes i interview, at de har oplevet, at rømning blev defineret forskelligt både på forskellige anbringelsessteder og blandt personalet på samme anbringelsessted. Eksempelvis giver de alle udtryk for, at de har mødt forskellige regler for, hvornår de måtte forlade anbringelsesstedet blandt forskellige ansatte og på forskellige anbringelsessteder. De fleste af de unge mener ikke, at begrebet "udeblivelse" giver mening, da omdrejningspunktet for dem er, om de har lavet en aftale med personalet om at forlade anbringelsesstedet eller ej. Har de derfor forladt stedet uden aftale eller ikke er kommet tilbage som aftalt, definerer de det selv som en rømning. De medgiver dog, at der kan være gråzoner, eksempelvis hvis man er løbet tør for strøm på sin telefon og derfor ikke kan give besked om, at man er forsinket.

Udsagnene fra de ansatte og de unge peger derfor på, at ikke blot rømninger, med også udeblivelser er et uklart begreb, som dog kan anvendes til at beskrive nogle situationer, men hvor rømningsbegrebet også ville kunne anvendes. Der er således ikke en tydelige grænse mellem de to begreber.

2.2 Opsamling

Resultaterne på tværs af spørgeskemaundersøgelsen og interviewene tyder på, at der ikke er en entydig definition af rømninger.

Størstedelen af de adspurgte døgninstitutioner og plejefamilier peger dog i spørgeskemaundersøgelsen på, at særligt tre forhold er betydningsfulde, herunder barnet eller den unges hensigt om at vende tilbage, kontakt med barnet eller den unge i forbindelse med fraværet samt viden om vedkommendes opholdssted. Individuelle forhold ved det enkelte barn har imidlertid også betydning.

På baggrund af interviewene med ansatte på døgninstitutioner og unge fremstår det centralt, om barnet eller den unge har forladt anbringelsesstedet med eller uden aftale. Er barnet eller den unge taget væk uden aftale, vil de ansatte og de unge ofte definere det som en rømning, uanset hensigt om at vende tilbage. De fremhæver dog også lignende forhold som afdelingslederne og plejeforældrene, herunder særligt om der er kontakt med barnet eller den unge samt viden om vedkommendes opholdssted og endelig også barnets eller den unges baggrund og historie.

Rømning er derfor et begreb, der er vanskeligt at definere og således også vanskeligt at måle, da begrebet er forbundet med varierende forståelser og gråzoner. Dette er vigtigt at være opmærksom på i de følgende kapitler.

3 Omfang og karakteristik

Omfanget af rømninger kan undersøges på forskellige måder, hvilket har betydning for resultaterne. I denne undersøgelse har vi spurgt ind til anbringelsesstedernes erfaringer med rømninger. Denne metode er også anvendt i nogle internationale studier, mens andre studier har belyst omfanget ved at undersøge andelen af anbragte børn og unge, som eksempelvis bor på herberg eller bliver efterlyst hos politiet. Omfanget af rømninger er typisk højere i studier, der anvender førstnævnte metode sammenlignet med studier, der anvender sidstnævnte metode (Bowden & Lambie, 2015).

I Danmark findes der endnu ingen omfangsstudier af rømninger, mens internationale studier peger på store variationer i omfanget. Studier fra bl.a. USA og Storbritannien har peget på, at omfanget ligger fra 18 pct. til over 25 pct. (Bowden & Lambie, 2015; Bowden, Lambie, & Willis, 2018), men studierne peger samtidig på, at der kan være geografiske forskelle inden for de enkelte lande, hvor et britisk studie eksempelvis finder et omfang af rømninger på 71 pct. i det indre London (Biehal & Wade, 2000). Metoden og kvaliteten af data har dog stor betydning for, hvilket omfang studierne finder. Et netop udgivet amerikansk studie baseret på registerdata peger således på, at det kun er meget få anbragte, der rømmer (under 1 pct.) (Branscum & Richards, 2022). De fremhæver dog samtidig, at omfanget formentlig er underestimeret, da det ikke tager højde for børn og unge, der rømmer flere gange, og at der derudover er forskel på definitionen af rømning og standarder for registrering af data på tværs af de amerikanske stater, hvilket påvirker resultatet.

I det følgende belyser vi omfanget af rømninger baseret på spørgeskema-besvarelser, hvor anbringelsesstederne er blevet spurgt ind til omfanget de sidste 12 måneder. Herefter beskriver vi, hvilke forhold der karakteriserer rømninger, for at belyse, hvilke forhold der typisk karakteriserer rømninger i Danmark. Dette belyses ud fra anbringelsesstedernes beskrivelser af deres seneste to rømningsforløb i spørgeskemaet samt interview.

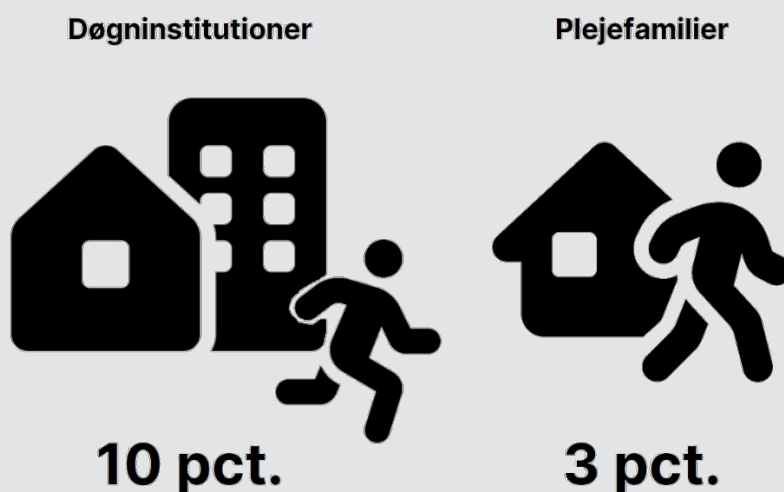
3.1 Omfang af rømninger

Afdelingslederne på døgninstitutioner og plejefamilier har i spørgeskemaet angivet, hvor mange rømninger, de har haft de seneste 12 måneder, både i forhold til det samlede antal rømninger og i forhold til antal børn og unge, der har rømmet mindst én gang. I deres angivelse skulle de medtage både nuværende og tidligere anbragte børn og unge inden for de seneste 12 måneder.

Som det fremgår af Figur 3.1, har 10 pct. af anbragte børn og unge på døgninstitutioner rømmet mindst én gang inden for de seneste 12 måneder, mens 3 pct. af anbragte børn og unge i plejefamilier har rømmet mindst én gang inden for de seneste 12 måneder.

Figur 3.1 Omfang af rømninger fra døgninstitutioner og plejefamilier

Hvor mange børn og unge har rømmet mindst én gang inden for de seneste 12 måneder?
(Medtag rømninger af både nuværende og tidligere anbragte børn og unge)

Anm.: Datagrundlaget for figuren findes i Bilagstabel 3.1.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt afdelingsledere for anbringelsessteder og plejefamilier, december 2021.

Ser vi på, hvor mange af døgninstitutionerne og plejefamilierne der inden for de seneste 12 måneder *ikke* har oplevet nogen rømninger, så viser Bilagstabel 3.1, at det gælder for 49 pct. af døgninstitutionerne og 94 pct. af plejefamilierne. Vi har derudover undersøgt, om der er forskelle på antal rømninger pr. anbragte på tværs af region og anbringelsestype, men vi fandt ingen signifikante forskelle¹.

Tallene peger på, at der samlet set er langt flere børn og unge, der rømmer fra døgninstitutioner sammenlignet med plejefamilier. Det er vigtigt at understrege, at omfanget af rømninger skal ses i sammenhæng med, at der ikke er en entydig definition af rømninger. Tallene er således forbundet med usikkerhed, da de

¹ Vi har testet for forskelle i fordelingen af rømninger pr. anbragte på tværs af regioner med Chi2-test. Forskellene er ikke signifikante (se Bilagstabel 3.2). Vi har ligeledes testet, hvorvidt gennemsnittene af rømninger pr. anbragt er forskellige på tværs af anbringelsestyper med dobbeltsiddet t-test. Forskellene er ikke signifikante (se Bilagstabel 3.3).

afhænger af det enkelte anbringelsessteds definition af rømninger. En gennemgang af flere af spørgeskemaets åbne svarkategorier peger på, at begrebet rømning blandt plejefamilierne dels ikke anvendes, dels at mange ikke mener, at det er et meningsfuldt begreb i en plejefamiliekontekst. Man skal derfor være varsom med at sammenligne andelen af rømmende børn og unge på tværs af døgninstitutioner og plejefamilier.

I 2 af de 3 interview med ansatte på døgninstitutioner giver de udtryk for, at de er overraskede over omfanget af rømninger og overraskede over, at kun omkring halvdelen af anbringelsessteder oplever rømninger. I begge tilfælde, havde de en forventning om, at tallene var højere. På tværs af interviewene nævner de ansatte, at det kan hænge sammen med anbringelsesstedernes forskellige definitioner af rømninger. I den sidste fokusgruppe stemmer omfanget overens med deres egne erfaringer med rømninger.

De unge, der har deltaget i interview, har prøvet at rømme flere gange og repræsenterer således den gruppe af anbragte, der har hyppige rømninger. De har alle prøvet at bo på anbringelsessteder, hvor en stor del af børnene og de unge rømmede, mens de fleste også har boet steder, hvor det primært var dem selv, der rømmede. De fortæller på tværs af interviewene, at de nogle gange rømmede med andre. Eksempelvis rømmede de nogle gange med deres venner fra anbringelsesstedet, og der kunne derfor være tider, hvor flere børn og unge rømmede sammen.

3.1.1 Omfang af udeblivelser

I spørgeskemaet er afdelingslederne på døgninstitutioner og plejefamilier ikke blot blevet spurgt ind til omfanget af rømninger, men også omfanget af udeblivelser (for definition og diskussion af udeblivelses-begrebet, se afsnit 2.1.1). Her har døgninstitutionerne og plejefamilierne angivet omfanget af udeblivelser de seneste 12 måneder. I deres angivelser skulle de medtage både nuværende og tidligere anbragte børn og unge på nøjagtig samme måde som ved angivelsen af rømninger.

Det fremgår af Bilagstabel 4.1, at 7 pct. af anbragte børn og unge på døgninstitutioner er udeblevet mindst én gang inden for de seneste 12 måneder, mens 3 pct. af anbragte børn og unge i plejefamilier er udeblevet mindst én gang inden for de seneste 12 måneder. 70 pct. af døgninstitutionerne har ikke haft nogen udeblivelser inden for de seneste 12 måneder, mens dette gælder for 95 pct. af plejefamilierne.

I interviewene med de ansatte på døgninstitutioner har de diskuteret omfanget af udeblivelser i relation til omfanget af rømninger. I den forbindelse giver de

fleste udtryk for, at de er overraskede over, at omfanget af udeblivelser er lavere end omfanget af rømninger, da de ville forvente, at det var omvendt. Igen fremhæver de, at det kan skyldes forskellige definitioner af fænomenet.

Vi anvendte begrebet udeblivelser som et forsøg på at beskrive forskellige grader af, hvornår det, at et barn eller en ung er fraværende, kan karakteriseres som en rømning, eller om der blot er tale om en udeblivelse, dvs. at være fraværende uden aftale. Vores antagelse var, at udeblivelser kunne anvendes til at beskrive et fravær af et barn eller en ung, som var mindre bekymrende end en decideret rømning.

I vores analyser tegner der sig overordnet et billede af, at de situationer, som er betegnet udeblivelser, typisk varer i kortere tid, er forbundet med færre bekymringer og i mindre grad involverer kontakt med tredjepart (familie/værge, sagsbehandler, politi) end rømninger. Der er dog en vis usikkerhed forbundet med besvarelsene, som hænger sammen med, at udeblivelser i mindre grad end rømninger er et klart defineret begreb. Vi har derfor valgt ikke at gå videre med analyserne af udeblivelser, men udelukkende præsentere omfangstallet her. Karakteristikken af de beskrevne udeblivelser er dog stadig vist i Bilag 4.

3.2 Karakteristik af rømninger

For at få indblik i, hvilke børn og unge der typisk rømmer, og hvornår det sker, er døgninstitutionerne og plejefamilierne blevet bedt om at beskrive deres sidste to rømningsforløb. Her er de blevet spurgt ind til forhold ved barnet eller den unge, anbringelsen samt rømningen. Figurerne og tabellerne i dette afsnit er derfor beskrivelser af et udsnit af de rømninger, som de adspurgte afdelingsledere på døgninstitutioner og plejefamilier har oplevet i løbet af de seneste 12 måneder.

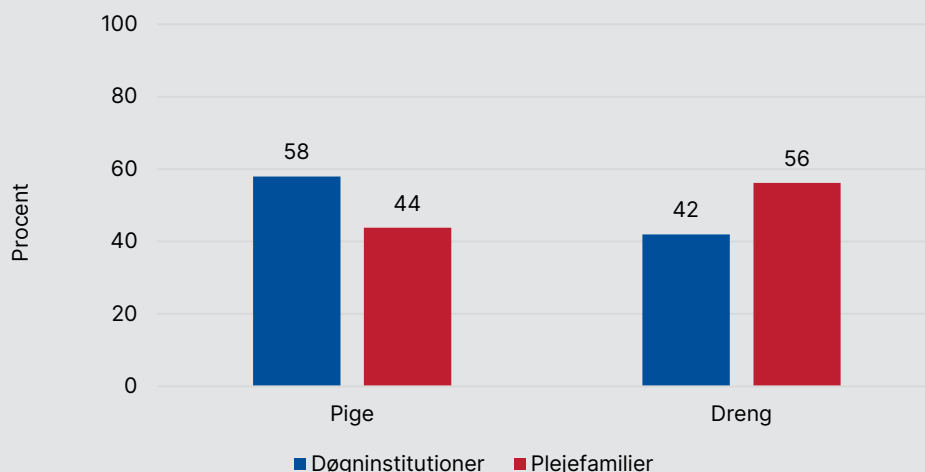
Her er det vigtigt at holde sig for øje, at der er forskel på anbringelse i familiepleje og anbringelse på døgninstitution, ligesom der er forskel på de børn og unge, der anbringes de to steder. Derudover skal det påpeges, at analyserne af rømningsforløb for plejefamilierne bygger på et lille antal forløb. Der skal derfor ikke meget til at ændre det samlede billede, hvorfor fordelingen af plejefamiliernes svar bør tages med forbehold.

3.2.1 Børn og unge, der rømmer

For at få indblik i, hvilke forhold der særligt karakteriserer børn og unge, der rømmer, er anbringelsesstederne blevet bedt om at beskrive baggrunden for de børn og unge, der repræsenterer anbringelsesstedernes seneste to rømningsforløb.

Figur 3.2 Kønsfordeling

Hvilket køn er barnet/den unge?

Anm.: Tallene er baseret på 264 rømninger i døgninstitutioner og 73 rømninger i plejefamilier.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt plejeforældre og afdelingsledere for anbringelsessteder, december 2021.

Figur 3.2 viser kønsfordelingen for børn og unge, der har rømmet. Der er en lille overvægt af piger, der rømmer fra døgninstitutioner, mens der omvendt er flere drenge end piger, der rømmer fra plejefamilier. Der er generelt flere drenge end piger anbragt uden for hjemmet, både på døgninstitutioner og i plejefamilier.² Det betyder, at forskellen i andelen af piger og drenge, der rømmer fra døgninstitutioner, formentlig er endnu større, end den fremgår af figuren.

Kønsforskellen mellem døgninstitutioner og plejefamilier, på hvilke børn og unge der typisk rømmer, kan skyldes forskelle i, hvilke børn og unge der anbringes på henholdsvis døgninstitution og i plejefamilie. Vi ved fra andre undersøgelser (se fx Lausten & Andreasen, 2022), at unge piger anbragt på døgninstitution er en af de særligt udsatte grupper af anbragte børn og unge, mens piger i plejefamilier ikke i samme omfang slås med samme ophobning af udfordringer. Den højere andel af piger, der rømmer fra døgninstitutioner, skal derfor ses i denne sammenhæng.

Ser vi på børnene og de unges alder, tyder resultaterne på, at det typisk er unge i teenagealderen, der rømmer fra deres anbringelsessted. Børn og unge,

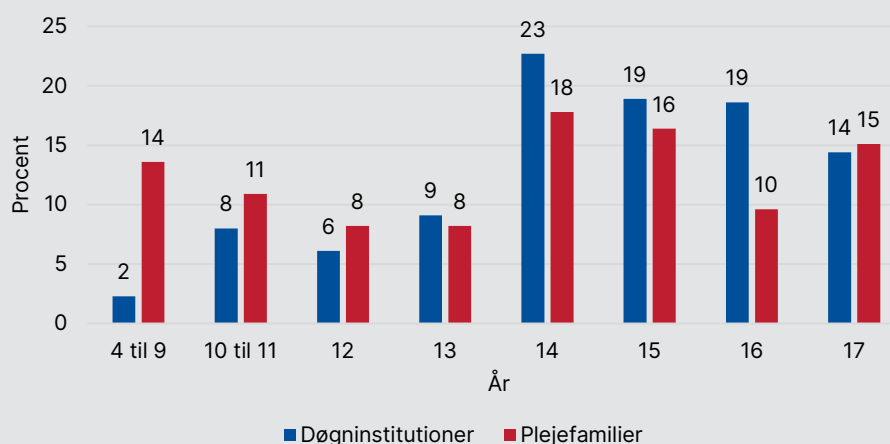
² Egne beregninger på data fra Statistikbanken viser, at 47 pct. af alle anbragte børn og unge er piger, og 53 pct. er drenge. Andelen af piger på døgninstitution og i familiepleje er hhv. 44 og 47 pct. (kilde: tabel ANBAAR15 i Statistikbanken, Danmarks Statistik).

der rømmer fra døgninstitutioner, er i gennemsnit 14,3 år, og børn og unge, der rømmer fra plejefamilier, er i gennemsnit 13,2 år.

Figur 3.3 viser aldersfordelingen på tidspunktet for rømningen. De fleste børn og unge, der rømmer, er i aldersgruppen 14-17 år. Tre fjerdedele af de anbragte på døgninstitutionerne var 14-17 år på tidspunktet for rømningen, mens ca. to tredjedele af de anbragte i plejefamilierne var 14-17 år. Den største forskel i aldersfordelingen ses i aldersgruppen 4-9 år, som udgør 14 pct. for anbragte i plejefamilier og 2 pct. for anbragte på døgninstitutioner. Her skal det bemærkes, at børn, der anbringes i familiepleje, ofte er yngre på tidspunktet for anbringelse sammenlignet med børn, der anbringes på døgninstitution (Ottosen et al., 2015), hvilket kan være en del af forklaringen på, hvorfor plejefamilier i højere grad oplever rømninger blandt 4-9-årige sammenlignet med døgninstitutioner.

Figur 3.3 Aldersfordeling

Hvor gammel var barnet/den unge på tidspunktet for rømningen?

Anm.: Tallene er baseret på 264 rømninger i døgninstitutioner og 73 rømninger i plejefamilier.

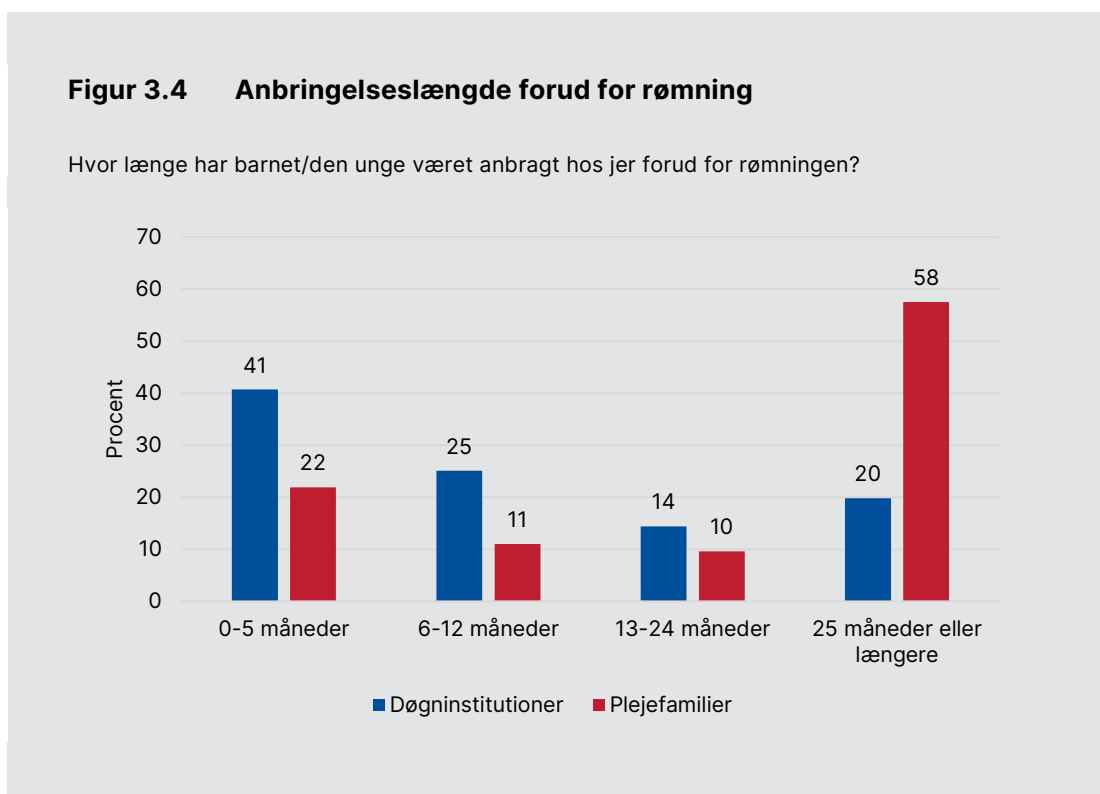
Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt plejeforældre og afdelingsledere for anbringelsessteder, december 2021.

På tidspunktet for interviewene med de ansatte på døgninstitutioner havde institutionerne en betydelig overvægt af enten piger eller drenge, hvilket gjorde det vanskeligt at diskutere betydningen af køn for rømninger. De fleste genkender derimod, at det typisk er unge, der rømmer. I ét af interviewene beskriver de, at det er i teenagealderen, at ungelivet sætter ind, hvor der er et ønske om at være sammen med venner og lære sig selv at kende. I ét af de andre interview fremhæver de dog, at de både oplever rømninger blandt yngre og ældre

børn, hvor det hos dem typisk er drenge, der rømmer, når de er yngre, mens det typisk er piger, der rømmer, når de bliver ældre. Her oplever de særligt, at pigerne i teenagealderen har et behov for og higen efter omsorg og kærlighed, som kan betyde, at de rømmer.

3.2.2 Anbringelsen og anbringelsesforløb

I anbringelsesstedernes beskrivelser af deres seneste to rømningsforløb har de angivet forhold ved barnet eller den unges anbringelse. Her viser besvarelserne, at børn og unge, der er anbragt på døgninstitution, typisk rømmer inden for de første måneder af deres anbringelse, mens børn og unge anbragt i familiepleje typisk rømmer sent i deres anbringelse.

Anm.: Tallene er baseret på 264 rømningsforløb i døgninstitutioner og 73 rømningsforløb i plejefamilier.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt plejeforældre og afdelingsledere for anbringelsessteder, december 2021.

Figur 3.4 viser, hvor længe børnene og de unge har været anbragt på henholdsvis døgninstitutionerne og i plejefamilierne forud for rømningen. I 41 pct. af tilfældene af rømningsforløb fra døgninstitutioner finder rømningen sted i løbet af de første 5 måneder af anbringelsen, mens 58 pct. af rømningsforløbene fra plejefamilierne sker efter 25 måneder eller senere i anbringelsen. I 30 pct. af tilfæl-

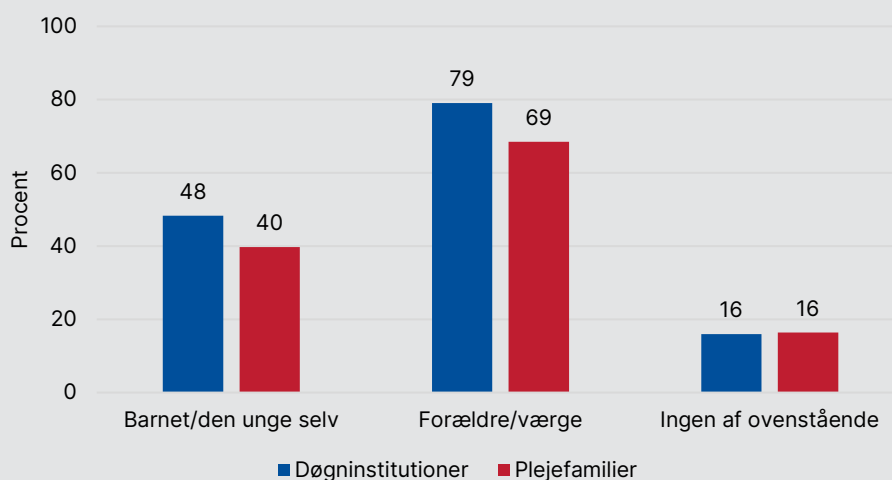
dene sker rømninger fra døgninstitutioner inden for de første 3 måneder af anbringelsen (ikke vist i figuren), mens det samme gælder i 15 pct. af tilfældene i plejefamilier.

Forskellen, i hvornår i anbringelsesforløbet, at rømningen finder sted, kan ses i sammenhæng med undersøgelsens øvrige resultater, nemlig barnet eller den unges alder på tidspunktet for rømningen (se afsnit 3.2.1), men også varighed i det pågældende anbringelsesforløb. Børn, der anbringes i familiepleje, er ofte yngre end børn, der anbringes på døgninstitution (Lausten & Andreasen, 2022), hvilket kan være med til at forklare, hvorfor plejefamilier oplever flere rømninger blandt yngre børn, end døgninstitutioner oplever. Samtidig tilbringer børn og unge anbragt i familiepleje ofte længere tid i samme anbringelse end børn og unge anbragt på døgninstitution (Lausten & Andreasen, 2022), hvilket kan være én af årsagerne til, at plejefamilier har en større andel børn og unge, der først sent i deres anbringelse rømmer (fx når de bliver teenagere).

Afdelingslederne på døgninstitutioner og plejefamilier har i spørgeskemaet også bidraget med viden om, hvorvidt barnet eller den unge var anbragt med eller uden samtykke fra barnet eller den unge selv og fra forældre eller værge. Figur 3.5 viser fordelingen af samtykke i forbindelse med anbringelsen for de beskrevne rømningsforløb.

Figur 3.5 Samtykke til anbringelse fra barnet/den unge eller forældre/værge (mulighed for flere svar)

Var der samtykke til anbringelsen fra barnet/den unge eller forældrene forud for rømningen?

Anm.: Tallene er baseret på 263 rømninger i døgninstitutioner og 73 rømninger i plejefamilier.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt plejeforældre og afdelingsledere for anbringelsessteder, december 2021.

Der er i størstedelen af de beskrevne rømningstilfælde samtykke fra forældre eller værge i forbindelse med anbringelsen. Dette matcher det generelle billede af anbringelse med samtykke i Danmark i 2021, hvor 82 pct. af anbringelserne på døgninstitution og 73 pct. af anbringelserne i familiepleje er foretaget med samtykke.³ I 48 pct. af rømningstilfældene er der samtykke til anbringelsen fra den unge selv, mens der i 16 pct. af tilfældene ikke har været samtykke fra hverken forældre, værge eller den unge selv. Der er ingen nævneværdige forskelle på tværs af døgninstitutioner og plejefamilier.

I interviewene med de ansatte på døgninstitutionerne genkender de fleste, at det typisk er tidligt i anbringelsesforløbet, at rømninger sker. Nogle oplever dog det modsatte og fortæller, at børnene og de unge i starten af forløbet ofte søger at vise sig fra deres bedste side, og rømninger derfor først sker senere. I en af fokusgrupperne fortæller de, at de både oplever rømninger tidligt i anbringelsen, men også sent i anbringelsen, eksempelvis hvis anbringelsen ikke giver mening længere for barnet eller den unge, eller når en ung nærmer sig 18-årsalderen. Endelig giver de ansatte i én af fokusgrupperne udtryk for, at midlertidige anbringelser også kan føre til rømninger, da barnet eller den unge her kan opleve en usikkerhed i anbringelsen, og hvad der kommer efter denne midlertidige placering, og derfor stikker af. På tværs af interviewene med de ansatte har de kun få børn og unge, der er anbragt uden samtykke, og derfor er det vanskeligt for dem at diskutere betydningen af dette aspekt.

3.2.3 Rømningen og rømningshistorik

Anbringelsesstederne har i forbindelse med beskrivelsen af deres seneste to rømningsforløb angivet, om barnet eller den unge har en historik med at rømme, hvor længe rømningen varede, og hvor barnet eller den unge opholdt sig under rømningen.

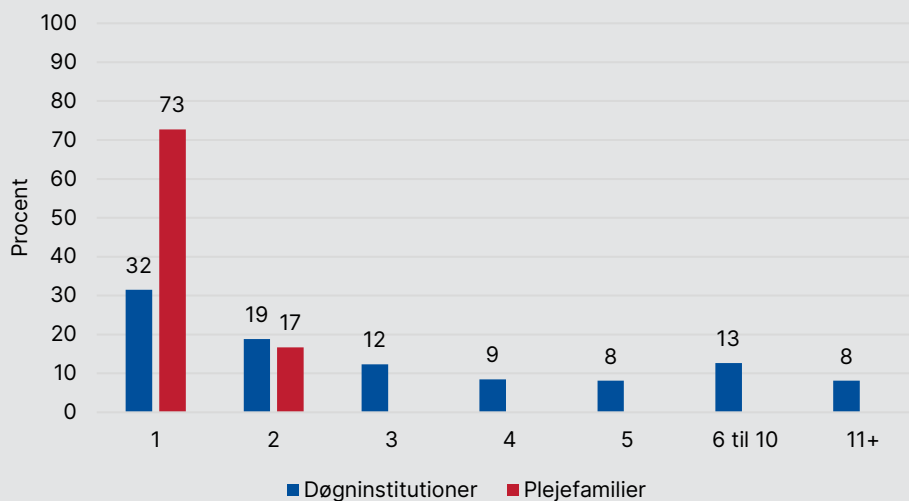
Figur 3.6 viser, hvor mange gange de børn og unge, der indgår i anbringelsesstedernes beskrevne rømningsforløb, har rømmet de seneste 12 måneder.

Tre fjerdedele af de børn og unge, der har rømmet fra deres plejefamilie, har kun rømmet én gang, mens der er langt større variation i antallet af rømninger for børn og unge, der rømmer fra døgninstitutionerne. Dette peger på, at der er en gruppe af børn og unge, der hyppigt rømmer fra døgninstitutionerne og dermed udgør en væsentlig del af det samlede antal rømninger på disse anbringelsessteder, mens dette ikke er tilfældet for plejefamilierne.

³ Disse andele stammer fra egne beregninger på anbringelser med og uden samtykke baseret på tal for 2021 fra Statistikbanken (kilde: tabel ANBAAR16 i Statistikbanken, Danmarks Statistik).

Figur 3.6 Barnets/den unges antal rømninger de seneste 12 måneder

Hvor mange gange har barnet/den unge rømmet fra jeres anbringelsessted de seneste 12 måneder inklusive den pågældende rømning?

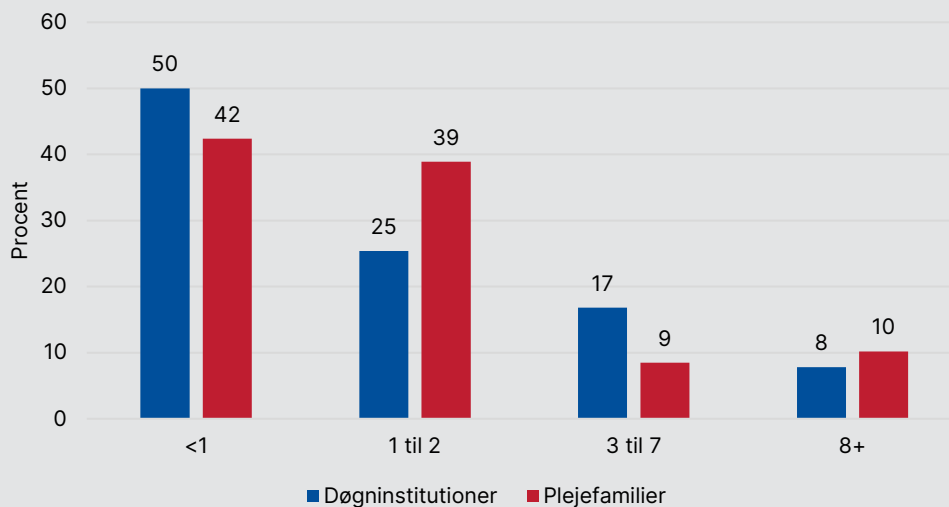
Anm.: Tallene er baseret på 260 rømninger i døgninstitutioner og 66 rømninger i plejefamilier. I tilfælde med færre end fem svar indgår besvarelsene ikke som søjler i figuren af hensyn til anonymitet.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt plejeforældre og afdelingsledere for anbringelsessteder, december 2021.

Ser vi på, hvor længe barnet eller den unge er fraværende i forbindelse med en rømning, peger resultaterne på, at omkring halvdelen af rømninger varer under ét døgn, men at der også er en del, der varer 1-2 døgn. Figur 3.7 viser, hvor længe rømningerne har varet i antal døgn. Rømningerne fra både døgninstitutioner og plejefamilier har i gennemsnit varet ca. 3 døgn. Gennemsnittet trækkes op af en gruppe af børn og unge, der har haft særligt lange rømninger, dvs. har været væk i 8 døgn eller mere.

Figur 3.7 Rømningens varighed i døgn

Hvor længe varede rømningen (døgn)?

Anm.: Tallene er baseret på 256 rømninger i døgninstitutioner og 59 rømninger i plejefamilier.

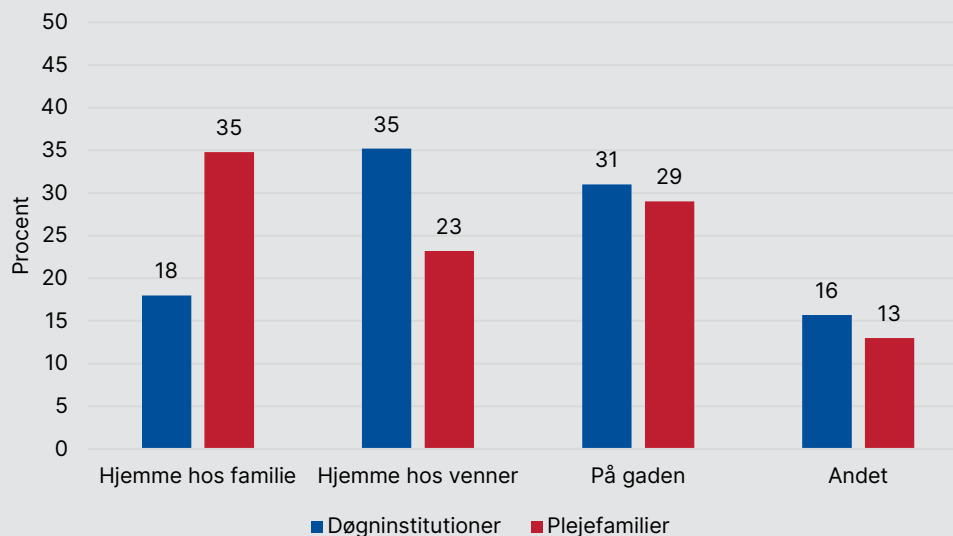
Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt plejeforældre og afdelingsledere for anbringelsessteder, december 2021.

Når børn og unge rømmer fra deres anbringelsessted, viser resultaterne, at de primært opholder sig hjemme hos familie eller hjemme hos venner, mens en tredjedel af børnene og de unge opholder sig på gaden (se Figur 3.8).

Når vi sammenholder data fra døgninstitutionerne omkring opholdssted under rømningen og rømningens varighed, viser resultaterne, at ophold på gaden typisk er forbundet med de rømninger, der varer under ét døgn, mens de længerevarende rømninger ofte er forbundet med ophold hos familie eller venner. Det fremgår af Bilagsfigur 3.1, at i omkring 4 ud af 10 af de rømninger, hvor barnet eller den unge primært opholder sig hos familie, varer rømningen 3 døgn eller længere, mens i 8 ud af 10 af de rømninger, hvor barnet eller den unge primært opholder sig på gaden, varer rømningen under et døgn. På grund af det lave antal rømninger fra plejefamilier kan vi ikke vedlægge figuren for disse anbringelsessteder, men her ses samme tendens til, at rømninger med ophold hos familie og venner er længere, mens rømninger til gaden er kortvarige.

Figur 3.8 Primært opholdssted under rømning

Hvor opholdt den unge sig primært under rømningen?

Anm.: Tallene er baseret på 261 rømninger i døgninstitutioner og 69 rømninger i plejefamilier.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt plejeforældre og afdelingsledere for anbringelsessteder, december 2021.

I interviewene med de ansatte på døgninstitutioner giver de fleste udtryk for, at børnene og de unge primært opholder sig hos familie eller venner, når de rømmer. Her understreger de ansatte, at børn og unge, der er anbragt, gerne må tage på samvær hos familien eller besøge venner, men at de skal fortælle, hvor de tager hen. De karakteriserer det således som en rømning, hvis barnet eller den unge opholder sig disse steder uden aftale.

De unge har i interview også fortalt om, hvor de har opholdt sig i forbindelse med rømninger. Her har nogle opholdt sig hos familie eller venner, mens de også beskriver, at de har opholdt sig på gaden. Når de har opholdt sig på gaden, fortæller de, at de eksempelvis er taget ind til en større by, hvor de har opholdt sig, eller er taget ud for at være sammen med venner (fx drikke alkohol eller ryge hash).

3.3 Opsamling

At måle eller estimere omfanget af rømninger er vanskeligt, da rømning ikke er et fast defineret begreb. Selvom begrebet er skrevet ind i voksenansvarsloven, varierer forståelsen af rømninger både mellem anbringelsessteder og inden for anbringelsessteder. Vi har derfor bedt afdelingslederne og plejefamilierne besvare spørgeskemaet med udgangspunkt i den måde, de bruger begrebet rømning i deres praksis, da vi mener, at det vil give de mest pålidelige resultater.

I spørgeskemaundersøgelsen blandt anbringelsessteder angiver afdelingslederne på døgninstitutioner, at 10 pct. af børn og unge anbragt her har rømmet mindst én gang inden for de seneste 12 måneder, mens det samme gælder for 3 pct. af børn og unge anbragt i familiepleje. 49 pct. af døgninstitutionerne har ikke haft nogen rømninger inden for de seneste 12 måneder, mens dette gælder for 94 pct. af plejefamilierne. Omfangstallene er dog behæftet med en vis usikkerhed, da definitionen af rømninger varierer i praksis. Særligt væsentligt er det at fremhæve, at rømningsbegrebet i flere af plejefamilierne lader til at være et fænomen, der ikke fylder begrebsmæssigt i en plejefamiliekontekst og derfor kun anvendes i begrænset omfang.

Gennem beskrivelser af anbringelsesstedernes seneste to rømningsforløb tegner der sig et billede af, at lidt flere piger end drenge rømmer fra døgninstitutioner, mens der i plejefamilier er tale om, at lidt flere drenge end piger rømmer. Rømninger finder typisk sted i teenagealderen (14-17 år). På døgninstitutioner sker de fleste rømninger tidligt i anbringelsesforløbet (inden for de første 5 måneder og særligt de første 3 måneder), mens rømninger i plejefamilier typisk sker senere i anbringelsen. I 16 pct. af tilfældene er der tale om et barn eller en unge, der er anbragt uden samtykke. Plejefamilierne oplever en overvægt af børn og unge, der er rømmet én gang, mens der er større variation blandt døgninstitutionerne, hvilket tyder på, at der er en gruppe børn og unge, der hyppigt rømmer herfra og dermed udgør en væsentlig andel af det samlede antal rømninger. Rømninger fra både døgninstitutioner og plejefamilier varer i gennemsnit 3 døgn. De fleste rømninger er dog kortvarige og varer under ét døgn. Under rømningen opholder børnene og de unge sig typisk hos familie eller venner, mens en tredjedel opholder sig på gaden. Der ses en sammenhæng mellem rømningens varighed og opholdssted. Således er ophold på gaden ofte forbundet med rømninger, der varer under ét døgn, mens længevarende rømninger typisk sker til familie eller venner.

4 Bekymringer og årsager

I forbindelse med en rømning kan anbringelsesstederne have forskellige bekymringer for, hvilke aktiviteter barnet eller den unge indgår i under rømningen, eller være bekymret for deres velbefindende under rømningen, ligesom rømningen kan udspringe af eller være en reaktion på en række årsager.

Årsagerne til en rømning kan både skyldes faktorer *indefra*, dvs. situationer på anbringelsesstedet, der "skubber" barnet eller den unge væk derfra (fx konflikter med personalet eller med andre børn og unge), og faktorer *udefra*, dvs. uden for anbringelsesstedet, som "tiltrækker" barnet eller den unge (fx behov for at se familie eller behov for at stille afhængighed såsom stofmisbrug). Disse årsager kan også betegnes som det, børn og unge rømmer fra, og det, de rømmer til (Branscum & Richards, 2022).

Når børn og unge rømmer fra deres anbringelsessted, kan der være risiko for, at de gør det som del af en misbrugsproblematik (fx for at understøtte et alkohol- eller stofmisbrug), ligesom der er risiko for, at de kan blive ofre for vold, udnyttelse og kriminalitet under rømningen (Biehal & Wade, 2000). På den måde kan der være flere forskellige bekymringer forbundet med rømninger.

I det følgende beskriver vi først de bekymringer, som anbringelsesstederne har angivet i forbindelse med rømninger, og dernæst de årsager, som de vurderer har ligget til grund for rømningen. Begge temaer belyses på baggrund af anbringelsesstedernes beskrivelser af deres seneste to rømningsforløb i spørgeskemaet samt interview.

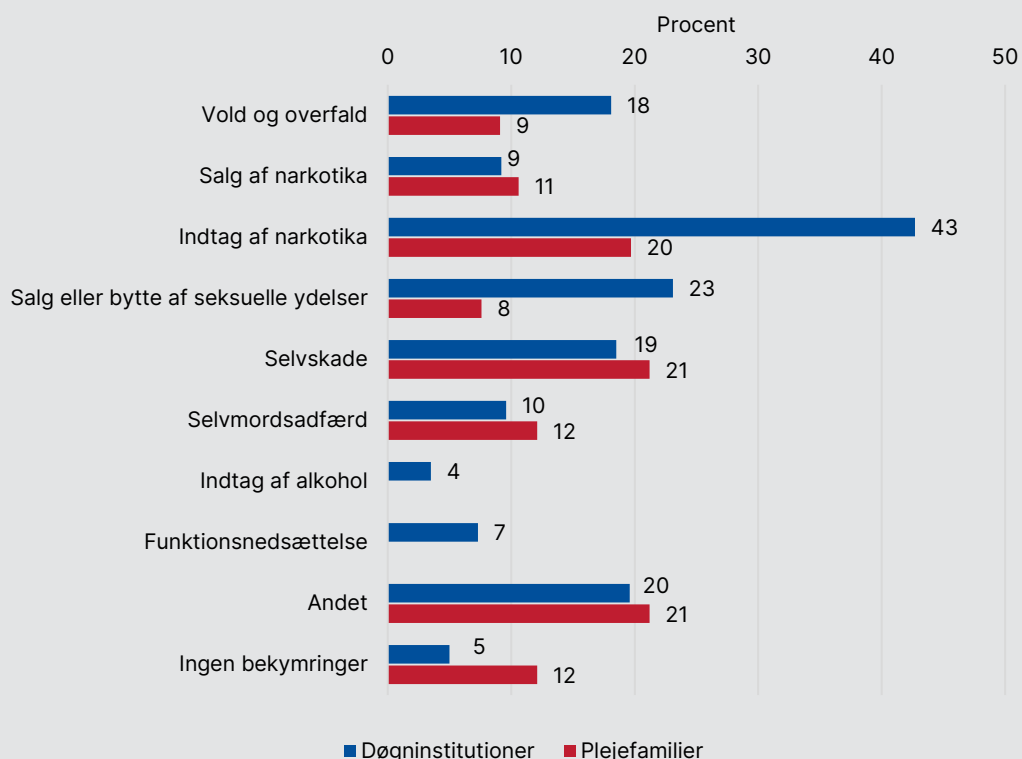
4.1 Bekymringer

For at afdække, hvilke bekymringer anbringelsesstederne oplever, i forbindelse med at børn og unge rømmer, er afdelingslederne på døgninstitutionerne og plejefamilierne blevet spurgt ind til, hvilke aktiviteter, de er bekymrede for, at barnet eller den unge medvirker i under en rømning.

Figur 4.1 viser, hvilke bekymringer, døgninstitutionerne og plejefamilierne har haft i forbindelse med børnene og de unges rømninger.

Figur 4.1 Bekymring for medvirken i aktiviteter i forbindelse med rømning (mulighed for flere svar)

Var I i forbindelse med rømningen bekymrede for, at barnet/den unge ville medvirke i én eller flere af følgende aktiviteter?

Anm.: Tallene er baseret på 260 rømninger i døgninstitutioner og 66 rømninger i plejefamilier. I tilfælde med færre end fem svar indgår besvarelsene ikke som søjler i figuren af hensyn til anonymitet.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt plejeforældre og afdelingsledere for anbringelsessteder, december 2021.

Den hyppigste årsag til bekymring blandt døgninstitutionerne er indtag af narkotika. Næsten halvdelen af døgninstitutionerne har udtrykt bekymring for, at børnene eller de unge ville indtage narkotika. Risiko for deltagelse i vold og overfald samt salg eller bytte af seksuelle ydelser har været en bekymring ved ca. 1 ud af 5 rømninger fra døgninstitutionerne, mens bekymring for udøvelse af selvskaade samt selvmordsadfærd fylder i henholdsvis 1 ud af 5 og 1 ud af 10 af tilfældene. Blandt plejefamilierne fylder bekymringer for indtag af narkotika samt salg eller bytte af seksuelle ydelser mindre end blandt døgninstitutionerne. Derimod fylder bekymring for udøvelse af selvskaade samt selvmordsadfærd i samme grad i plejefamilierne som på døgninstitutionerne, dvs. i henholdsvis 1 ud af 5 og 1 ud af 10 af tilfældene.

Forskellene i typen af bekymringer mellem døgninstitutioner og plejefamilier kan skyldes forskellen i, hvilke børn og unge der anbringes i de to anbringelsesformer. Andre undersøgelser peger eksempelvis på, at børn og unge på døgninstitutioner har en højere grad af risikoadfærd end børn og unge anbragt i plejefamilier (se fx Lausten, Frederiksen, & Olsen, 2020). Derfor er bekymringer om eksempelvis indtag af narkotika og salg eller bytte af seksuelle ydelser højere blandt døgninstitutioner end blandt plejefamilier. Samtidig udtrykker 7 pct. af døgninstitutionerne bekymring for børnenes og de unges funktionsnedsættelse ved rømning.⁴

I fokusgruppeinterviewene med ansatte på døgninstitutioner gav de fleste udtryk for, at en rømning er tæt forbundet med en bekymring. Når de ansatte skal vurdere, om fraværet af et barn eller en ung er en rømning eller ej, er deres vurdering ofte drevet af, om de er bekymrede for barnet eller den unge. Eksempelvis om de er bekymrede for, at barnet eller den unge befinder sig i en situation, der kan være skadelig for vedkommende (fx risiko for udnyttelse, kontakt med misbrugsmiljø eller deltagelse i kriminelle aktiviteter).

På tværs af fokusgruppeinterviewene genkender de bekymringerne og vægten i dem. Der er dog nogle, der er overraskede over, at salg eller bytte af seksuelle ydelser ligger næsthøjest i afdelingsledernes besvarelser, mens andre oplever, at der hos dem netop er sket en stigning i dette i relation til rømninger de seneste år. I en af fokusgruppegrupperne nævner de ansatte, at de ikke nødvendigvis oplever, at der foregår direkte salg eller bytte af seksuelle ydelser, men at nogle børn og unge – særligt unge piger – kan hige efter eller søge bekræftelse fra andre, som kan betyde, at de rømmer. Derudover nævner flere af de ansatte på tværs af fokusgrupperne, at indtag af narkotika ofte handler om hash, men at de også oplever indtag af andre stoffer. Fra tidligere undersøgelser blandt børn og unge, der er anbragt i Danmark, peger resultaterne ligeledes på, at hash er det hyppigst anvendte rusmiddel (Lausten & Andreasen, 2022; Lausten & Jørgensen, 2017; Ottosen et al., 2015).

I besvarelserne af spørgsmålet omkring bekymringer er der en stor andel, der har svaret kategorien 'andet' (20 pct. for døgninstitutioner), hvilket tyder på, at de svarkategorier, der har været mulige, ikke har været udtømmende. I fokusgruppeinterviewene har vi derfor spurgt ind til dette for at undersøge, hvilke bekymringer de ansatte på anbringelsesstederne mener kan ligge i denne kategori. Her nævner flere af de ansatte familiemæssige årsager, som kan være bekymrende. Det kan eksempelvis være bekymrende, hvis et barn eller en ung er taget hjem til forældre, der har et misbrug eller udøver vold. Der kan også være tale om, at et barn eller en ung er taget med venner eller bekendte, hvor der

⁴ De hyppigst forekomne funktionsnedsættelser blandt anbragte børn og unge er adfærds-, autismespektrums- og udviklingsforstyrrelser som eksempelvis ADHD, autisme og mental retardering, samt funktionsnedsættelse i bevægeapparat og psykiske lidelser, hvor belastningsreaktioner og angst fylder meget (Lausten et al., 2020; Socialministeriet, 2010).

kan være en bekymring forbundet hermed (fx bekendte fra misbrugs- eller bandemiljø). I forlængelse heraf fremhæver nogle af de ansatte også, at der kan være tale om kriminelle aktiviteter (ud over 'vold eller overfald' og 'salg af narkotika'), eksempelvis tyveri eller indbrud. Endelig nævner nogle af de ansatte, at der også kan være en bekymring forbundet med, at barnet eller den unge er taget væk for at drikke alkohol, da dette også kan lede til, at vedkommende indgår i andre bekymrende aktiviteter (fx indtag af narkotika).

4.2 Årsager

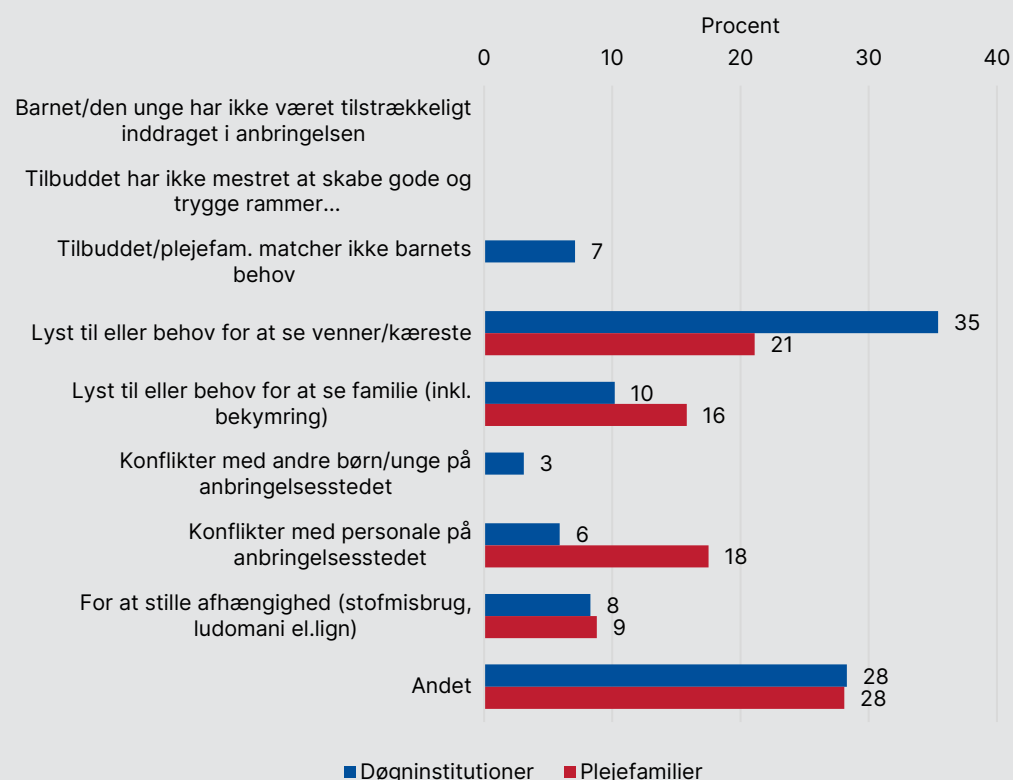
I de indledende interview med centrale aktører på anbringelsesområdet fremhævede de, at der kan være forskellige årsager til, at børn og unge rømmer fra deres anbringelsessted, herunder faktorer ved barnet eller den unge, faktorer ved nærmiljøet samt faktorer ved selve anbringelsen. Særligt fremhævede aktørerne med fokus på anbragte børn og unges perspektiver, at de anskuer rømninger som værende et symptom på mistrivsel (se Bilag 2) (se også Bowden & Lambie, 2015). Hvor der i nogle tilfælde vil være sammenfald mellem de bekymringer, som anbringelsesstederne har i forbindelse med en rømningssituation, og selve årsagen til rømningen, så kan der i andre tilfælde være andre faktorer på spil.

For at belyse, hvilke årsager til rømninger, som anbringelsesstederne oplever, er de i spørgeskemaet blevet bedt om at angive årsagen til rømning for deres seneste to rømningsforløb. Figur 4.2 viser døgninstitutionerne og plejefamiliernes vurdering af, hvad de mener, der er den primære årsag til rømningen.

Det fremgår af Figur 4.2, at lyst til eller behov for at se venner eller kæreste er den hyppigste årsag til rømninger ifølge både døgninstitutionerne og plejefamilierne. Konflikter med personalet vurderes som den primære årsag til rømningen i ca. 1 ud af 20 tilfælde på døgninstitutionerne, mens det samme gælder i 1 ud af 5 tilfælde i plejefamilierne. Igen kan forskellene mellem døgninstitutioner og plejefamilier skyldes aldersforskellen og de udfordringer, børnene og de unge oplever, samt de årsager, der ligger til grund for anbringelsen. Hverken døgninstitutioner eller plejefamilier angiver manglende inddragelse af den unge i anbringelsen eller mangel på gode og trygge rammer som årsag til de beskrevne rømningsforløb.

Figur 4.2 Vurdering af den primære årsag til rømningen

Hvad anser I som den primære årsag til rømningen?

Anm.: Tallene er baseret på 254 rømninger i døgninstitutioner og 57 rømninger i plejefamilier. I tilfælde med færre end fem svar, indgår besvarelsene ikke som søjler i figuren af hensyn til anonymitet.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt plejeforældre og afdelingsledere for anbringelsessteder, december 2021.

På tværs af fokusgruppeinterviewene giver de ansatte på døgninstitutionerne udtryk for, at de genkender billedet af, at årsagerne til, at børn og unge rømmer, primært skyldes lysten til eller behovet for at se venner eller kæreste, mens de ansatte også fremhæver lysten til eller behovet for at se familie.

I interviewene med de unge giver de udtryk for, at de overordnet set genkender mønstret i årsager. De fremhæver ligeledes lysten til eller behovet for at se familie eller venner, men også konflikter med andre børn og unge eller personalet, samt behov for at stille afhængighed. De unge fremhæver dog også særligt de faktorer, som vedrører anbringelsesstedet, som årsager til rømninger (fx inddragelse og trygge rammer). Én af de unge nævner, at hvis der er tale om et anbringelsessted, som ikke mestrer at skabe et godt fællesskab på stedet, og

hvor barnet eller den unge ikke har tillid til de voksne, kan det føre til rømninger. Én af de andre unge fremhæver anbringelsesstedet som den vigtigste faktor at have fokus på, når det handler om at forstå rømninger som fænomen, herunder barnets eller den unges oplevelse af tilknytning til stedet. En anden dansk undersøgelse peger på, at børn og unge anbragt på døgninstitution i højere grad oplever utryghed på anbringelsesstedet og en manglende følelse af at være holdt af sammenlignet med børn og unge i plejefamilie (Lausten & Andreasen, 2022). Som nævnt ovenfor peger døgninstitutionerne og plejefamilierne kun i begrænset omfang på, at anbringelsesstedets rammer har været årsag til rømninger. Dette står i kontrast til de unges betoning af netop dette og den betydning, som eksempelvis manglende tilknytning og tillid kan få for, om børn og unge rømmer. Dette understreger, at rømninger er et fænomen, som kan opleves og forstås forskelligt, alt efter hvilket perspektiv der anlægges.

4.2.1 Andre årsager

Ved spørgsmålet om anbringelsesstedernes vurdering af årsager til rømninger har en relativ stor andel svaret 'andet'. Omkring en tredjedel af både døgninstitutionerne og plejefamilierne har således angivet en anden årsag end de årsager, der var mulige at afkrydse (se Figur 4.2). Dette tyder på, at de svarkategorier, der har været mulige, ikke har været udtømmende. Vi har derfor i interviewene med de ansatte på døgninstitutioner og de unge søgt at afdække, hvilke andre årsager der kan ligge til grund for, at børn og unge rømmer fra deres anbringelsessted.

I fokusgruppeinterviewene med de ansatte på døgninstitutionerne peger de på, at der kan mangle nogle svarmuligheder omkring det at være anbragt eller selve anbringelsen, da disse forhold også kan føre til rømning. I en af fokusgrupperne nævnes 'undvigelse', hvor barnet eller den unge søger at undvige krav eller møder ved at rømme. Det kan eksempelvis være formelle møder, som de ikke ønsker at deltage i, eller hvis de har flere møder eller aftaler samme dag, som de ikke kan overskue. I en af de andre fokusgrupper nævner de 'manglende klarhed med anbringelsen' og peger på, at hvis barnet eller den unge ikke kan se meningen med anbringelsen, kan det føre til rømning. Endelig nævnes 'penge' som årsag i en af fokusgrupperne, hvor de ansatte fortæller, at hvis barnet eller den unge har et misbrug, der skal finansieres, kan det føre til rømning, hvor vedkommende eksempelvis laver kriminalitet. På den måde peger de også på, at nogle af årsagerne kan være overlappende og forbundet med den samme rømningssituation.

I interviewene med de unge peger de på, at det at rømme i sig selv kan være en årsag. De nævner eksempelvis, at det at rømme kan være en mulighed for at skubbe grænser eller skabe en oplevelse af spænding.

4.3 Opsamling

Rømninger kan ske på baggrund af flere årsager og medfører forskellige bekymringer, når de står på.

I interviewene med de ansatte på døgninstitutioner italesættes en tæt forbindelse mellem rømninger og bekymringer, hvor det, om der er en konkret bekymring for barnet eller den unge, er meddefinerende for, om en situation vurderes til at være en rømning eller ej. Dette er også reflekteret i angivelsen af bekymringer i spørgeskemaet, hvor kun ganske få rømningstilfælde (5 pct.) ikke er forbundet med en bekymring (det samme gælder 12 pct. af rømningerne fra plejefamilierne). Dette skal ses i sammenhæng med, at anbringelsesstederne står i forældrenes sted og således har ansvaret for de børn og unge, som er anbragt hos dem.

Resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen peger på, at det særligt er bekymringer forbundet med børn og unges risikoadfærd, herunder indtag af narkotika, vold og overfald, salg eller bytte af seksuelle ydelser, samt bekymringer om selvskaade eller selvmordsadfærd. Derudover peger interviewene med ansatte på døgninstitutioner også på, at der kan være familiemæssige forhold, der kan være bekymrende, hvis barnet eller den unge rømmer hertil (fx voldelige forældre eller forældre, der har et misbrug). Hvor de indledende interviews med centrale aktører på anbringelsesområdet fremhævede mistrivsel som en af årsagerne til, at børn og unge rømmer, så var det ud fra spørgeskemabesvarelserne vanskeligt at belyse dette.

Af årsager, der kan ligge til grund for, at børn og unge rømmer, viser resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen, at det særligt er samværet med venner eller kæreste, der trækker. Herefter kommer lyst eller behov for at se familie, konflikter med personalet på anbringelsesstedet samt behov for at stille afhængighed. Fra anbringelsesstederne er der således primært tale om faktorer "udefra", der tiltrækker barnet eller den unge, mens de kun i begrænset omfang peger på årsager "indefra" på anbringelsesstedet. Dette står i kontrast til de årsager, som de unge i interview fremhæver. Om end de unge genkender det overordnede billede og selv fremhæver en yderligere "tiltrækkende" årsag i form af, at rømningen i sig selv kan skabe spænding og være med til at skubbe grænser, så betoner de særligt de faktorer, der vedrører anbringelsesstedet. I interviewene peger de på, at utrygge rammer, manglende tillid til personalet samt manglende tilknytning til anbringelsesstedet kan føre til rømninger. Dette understreger, at det perspektiv, som rømninger belyses ud fra, kan have betydning for, hvilke faktorer der særligt tillægges vægt og betydning.

5 Håndtering og det videre forløb

Når et barn eller en ung rømmer, skal personalet eller plejeforældrene søge at afklare, hvad der ligger til grund for barnet eller den unges fravær, for herigenem at vurdere, hvordan rømningen skal håndteres.

I vejledningen til voksenansvarsloven (2019b) er det beskrevet, at personalet gennem kontakt med barnet eller den unge skal søge at afklare barnet eller den unges velbefindende og hensigt om at vende tilbage. Hvis barnet eller den unge ikke har til hensigt at vende tilbage, skal personalet gennem socialpædagogisk indsats og dialog overbevise vedkommende om at vende tilbage. I nogle tilfælde kan det være nødvendigt at involvere politiet, eksempelvis hvis barnet eller den unge befinder sig i en farlig situation eller er rømmet for at begå kriminalitet.

Hvis der er tale om et barn eller en ung, der gentagne gange rømmer fra samme anbringelsessted, angiver vejledningen til voksenansvarsloven (2019b), at det kan være nødvendigt at finde en anden anbringelse eller indsats til vedkommende. Det betyder, at rømning i nogle tilfælde kan medføre skift i anbringelsen.

I det følgende beskriver vi, hvordan anbringelsesstederne håndterer rømninger, når de sker, herunder kontakt med barnet eller den unge samt tredjepart (fx politiet), og om der sker skift i anbringelsen efterfølgende. Dette belyses på baggrund af spørgeskemabesvarelser og interview.

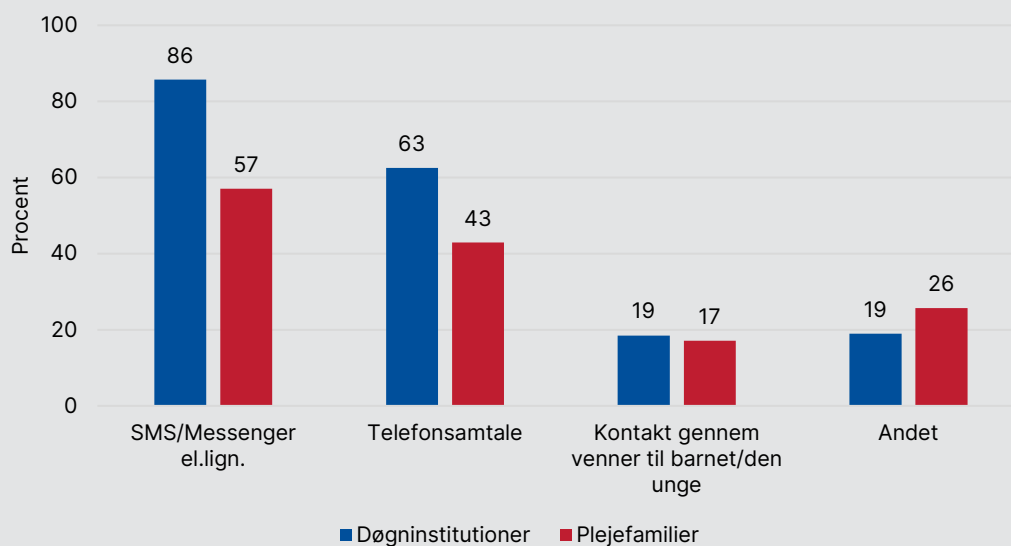
5.1 Kontakt under rømning

For at belyse, hvordan anbringelsesstederne håndterer rømninger, når de opstår, er afdelingslederne på døgninstitutionerne og plejefamilierne blevet spurgt ind til, hvem de kontakter i forbindelse med en rømning.

Størstedelen af anbringelsesstederne angiver, at de i forbindelse med en rømning er i kontakt med barnet eller den unge. Således angiver henholdsvis 66 pct. og 58 pct. af døgninstitutionerne og plejefamilierne, at de havde kontakt til barnet eller den unge under rømningen. Manglende kontakt kan være medvirkende til, at en situation betegnes som en rømning (jf. kapitel 2), og det er derfor ikke overraskende at anbringelsesstederne angiver, at der er tilfælde, hvor der er manglende kontakt.

Figur 5.1 Kontaktform til barnet/den unge under rømningen (mulighed for flere svar)

Hvilken form for kontakt havde I til barnet/den unge under rømningen?

Anm.: Tallene er baseret på 168 rømninger i døgninstitutioner og 35 rømninger i plejefamilier.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt plejeforældre og afdelingsledere for anbringelsessteder, december 2021.

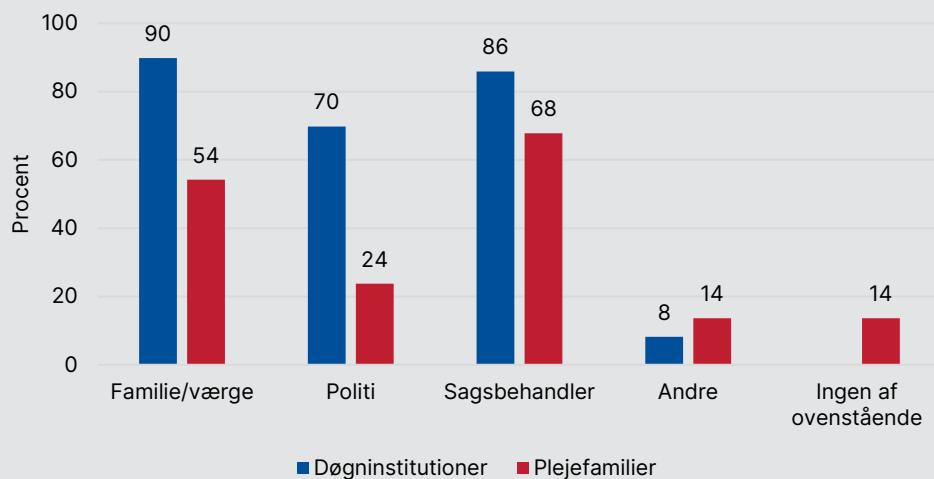
Døgninstitutionerne og plejefamilierne har også beskrevet, hvilken form for kontakt, de har med barnet eller den unge. Det fremgår af Figur 5.1, at størstedelen af kontakten foregik over telefonen enten via sms, Messenger og lignede eller ved telefonsamtale. Omkring en femtedel af både døgninstitutioner og plejefamilier havde kontakt til barnet eller den unge gennem vedkommendes venner.

De ansatte på døgninstitutionerne genkender i fokusgruppeinterviewene mønstret omkring kontakt med barnet i forbindelse med rømninger. De fortæller, at den primære kontakt finder sted gennem sms'er, og at børn og unge, der er anbragt hos dem, ofte foretrækker denne form for kontakt. Derudover fortæller de, at de også nogle gange kontakter barnet eller den unges forældre eller venner, hvis de har en historik med at rømme til dem.

I spørgeskemaet er anbringelsesstederne også blevet spurgt ind til kontakt med tredjepart under rømninger. Figur 5.2 viser, hvem døgninstitutionerne og plejefamilierne har kontaktet i forbindelse med rømningen.

**Figur 5.2 Hvem blev kontaktet i forbindelse med rømningen?
(mulighed for flere svar)**

Blev en eller flere af de nævnte kontaktet i forbindelse med rømningen?

Anm.: Tallene er baseret på 255 rømninger i døgninstitutioner og 59 rømninger i plejefamilier. I tilfælde med færre end fem svar, indgår besvarelsene ikke som søjler i figuren af hensyn til anonymitet.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt plejeforældre og afdelingsledere for anbringelsessteder, december 2021.

Figur 5.2 viser tydelige forskelle mellem, hvem (ud over barnet eller den unge) døgninstitutionerne og plejefamilierne kontakter i forbindelse med en rømning. Døgninstitutionerne kontakter altid mindst én ekstern part – enten familien eller værge, sagsbehandler eller politi. De kontakter barnets familie eller værge i 90 pct. af tilfældene, dvs. næsten altid, mens sagsbehandleren er kontaktet i 86 pct. af tilfældene og politiet i 70 pct. af tilfældene. Plejefamilierne kontakter oftere barnet eller den unges sagsbehandler end familien eller værge og kontakter politiet i 25 pct. af tilfældene, hvilket er betragteligt mindre end døgninstitutionerne. Plejefamilierne kontakter ingen eksterne parter i 14 pct. af de beskrevne rømningstilfælde, og plejefamilierne er generelt i kontakt med færre eksterne parter i forbindelse med en rømning sammenlignet med døgninstitutionerne. Forskellen mellem døgninstitutioner og plejefamilier kan igen være relateret til de udfordringer, bekymringer og årsager, der ligger til grund for børnene og de unges anbringelse henholdsvis på døgninstitution og i plejefamilie, ligesom børnenes alder ved rømning kan spille en rolle.

I interviewene med de ansatte på døgninstitutioner genkender de det overordnede billede i forhold til kontakt med tredjepart. På tværs af interviewene fortæller de, at de altid kontakter barnet eller den unges forældre eller værge samt

sagsbehandler. De kontakter i mindre grad politiet. Hvis de kontakter politiet, drejer det sig ofte om sager, hvor de vurderer, at barnet eller den unge er i fare, eksempelvis bekymring for selvmord, eller hvis barnet eller den unge er taget til et miljø, der kan være skadeligt (fx i forhold til seksuelle ydelser eller kriminalitet). I en af fokusgrupperne nævner de også, at de kontakter politiet i situationer, hvor de ikke ved, hvor barnet eller den unge er, og ikke har kontakt med vedkommende, og det eksempelvis er blevet sent om aftenen. I ét af fokusgrupppeinterviewene giver de udtryk for, at de kan opleve det at kontakte politiet som konfliktoptrappende, og derfor undgår de det eller udskyder kontakten.

De unge, der har deltaget i interview, har alle oplevet at blive efterlyst hos politiet i forbindelse med en rømning. De unge giver eksempler på, hvornår de oplever, at politiet er blevet kontaktet. Det kan eksempelvis være, hvis barnet eller den unge ikke svarer personalet, når de forsøger at kontakte vedkommende, og personen har været væk i flere timer. En af de unge fremhæver, at kontakten med tredjepart kan afhænge af, hvilken problematik der kendetegner barnet eller den unge. Er der eksempelvis tale om et barn eller ung, der er kriminalitetstruet, bliver politiet ofte kontaktet, mens hvis der er tale om et barn eller en ung, der har det svært, så er det måske i højere grad familien, der bliver kontaktet.

Når de unge vendte tilbage til anbringelsesstedet efter en rømning, fortæller de, at personalet ofte forsøgte at tale med dem, men nogle af de unge har også oplevet at være anbragt steder, hvor personalet ikke forsøgte at tale med dem om rømningen. De unge giver forskellige eksempler på, hvordan rømningen er blevet håndteret efterfølgende, eksempelvis samtale med en pædagog på vej tilbage i bilen samt forskellige konsekvenser, herunder stuearrest, forbud mod at besøge venner eller forbud mod at tage i ungdomsklub.

5.2 Anbringelse efter rømning

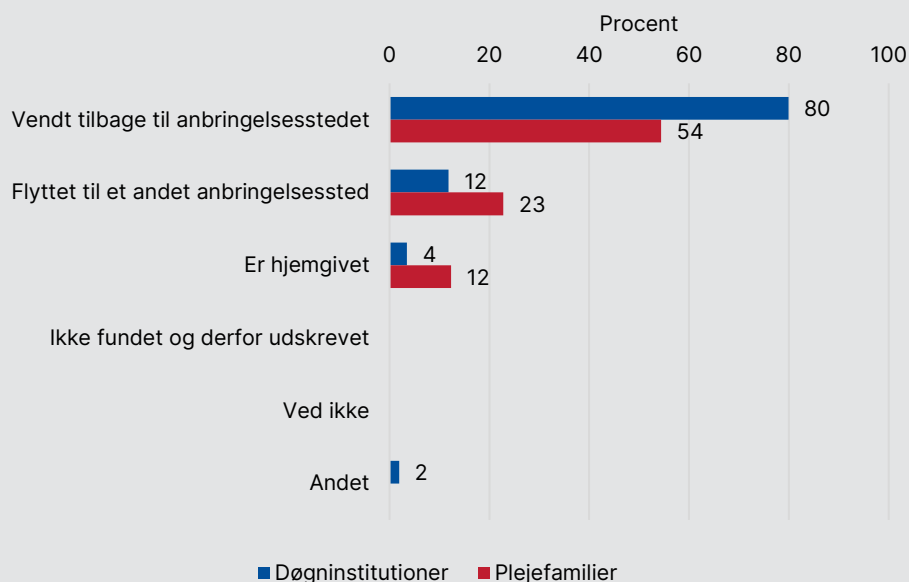
I nogle tilfælde kan en rømningsproblematik hos barnet eller den unge føre til skift i anbringelsen. Derfor er døgninstitutionerne og plejefamilierne blevet spurgt ind til, om barnet eller den unge har skiftet anbringelse efter en rømning.

Figur 5.3 viser, hvad der er sket, efter at rømningerne er afsluttet. I langt de fleste tilfælde er barnet eller den unge fortsat anbragt på samme anbringelsessted. 80 pct. af de børn og unge, der er rømmet fra døgninstitutionerne, er vendt tilbage til samme anbringelsessted efter rømningen, mens dette gælder for 54 pct. i plejefamilierne. Omkring halvdelen af de børn og unge, der er rømmet fra deres plejefamilie, er således ikke vendt tilbage og er i stedet flyttet til et andet anbringelsessted eller hjemgivet til forældre eller værge. Her skal det

dog nævnes, at analyserne af plejefamilierne bygger på et lille antal rømninger, og der skal derfor ikke meget til at skubbe til billedet.

Figur 5.3 Forløb efter rømningens afslutning

Hvad er der sket, efter at rømningen er afsluttet?

Anm.: Tallene er baseret på 254 rømninger i døgninstitutioner og 57 rømninger i plejefamilier. I tilfælde med færre end fem svar, indgår besvarelsene ikke som søjler i figuren af hensyn til anonymitet.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt plejeforældre og afdelingsledere for anbringelsessteder, december 2021

På tværs af fokusgruppeinterviewene genkender de ansatte på døgninstitutionerne billedet af, at langt de fleste børn og unge er retur på det anbringelsessted, som de rømmede fra. I de tilfælde, hvor barnet eller den unge skifter anbringelsessted som følge af en rømning, peger de ansatte på, at det kan skyldes, at vedkommende har behov for at komme væk fra det nærmiljø, hvor anbringelsesstedet ligger, eller hvis anbringelsesstedet ikke kan tilbyde de rette rammer for barnet eller den unge (fx hvis der er behov for misbrugsbehandling, og anbringelsesstedet ikke har ressourcerne eller kompetencerne til dette).

I interviewene med de unge fortæller den ene, at vedkommende har oplevet at skifte anbringelse på grund af en rømningsproblematik. De andre har ligeledes oplevet skift i anbringelser, men italesætter ikke rømninger som den primære årsag til dette.

5.3 Opsamling

Når en rømningssituation opstår, skal personalet på døgninstitutioner eller plejeforældrene håndtere situationen for at afklare, hvad fraværet skyldes, og søge at bringe barnet eller den unge tilbage til anbringelsesstedet.

I størstedelen af rømningstilfældene er anbringelsesstedet i kontakt med barnet eller den unge. Dette gælder to tredjedele af tilfældene, mens der i en tredjedel af tilfældene ikke er kontakt med barnet eller den unge. Når der er kontakt mellem barnet eller den unge og anbringelsesstedet, foregår kontakten ofte via telefon – enten beskeder eller telefonopkald – mens anbringelsesstederne i nogle tilfælde også kontakter barnets venner.

I forbindelse med rømninger kontakter anbringelsesstederne ofte en tredjepart (ud over barnet eller den unge). Her er der tydelig forskel på typen af anbringelsessted. Døgninstitutioner kontakter næsten altid barnet eller den unges familie eller værge samt sagsbehandler i forbindelse med en rømning, og i lidt mindre grad kontakter de politiet (70 pct. af tilfældene). Derimod kontakter plejefamilierne oftest barnet eller den unges sagsbehandler, efterfulgt af familien eller værgeren, og kun i mindre grad politiet (24 pct. af tilfældene).

I nogle tilfælde kan rømninger betyde, at barnet eller den unge skifter anbringelse. I interviewene med de ansatte på døgninstitutioner fortæller de, at det eksempelvis kan være i situationer, hvor det vurderes, at barnet eller den unge har behov for at komme væk fra nærmiljøet omkring anbringelsesstedet, eller hvis anbringelsesstedet ikke kan tilbyde barnet eller den unge de nødvendige rammer (fx hvis et barn eller ung har behov for misbrugsbehandling). Resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen viser, at langt de fleste børn og unge forbliver i samme anbringelse efter en rømning. I nogle tilfælde angiver anbringelsesstederne, at barnet eller den unge har skiftet anbringelse – her kan rømninger være en medvirkende årsag, men skiftet kan også skyldes andre forhold (fx at rømningen har betydet, at opmærksomheden er blevet rettet mod barnets eller den unges trivsel på stedet, eller at anbringelsen er initieret af det ungdomskriminelle råd, der i langt mindre grad tolererer rømninger).

6 Konklusion

Denne rapport samler resultaterne fra vores undersøgelse af rømninger fra anbringelsessteder. Opdraget fra Social- og Ældreministeriet var et ønske om at få større viden om, hvordan begrebet rømninger anvendes i praksis, hvor mange og hvor ofte børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet, rømmer fra deres anbringelsessteder, og om der kan ses nogen sammenhæng med anbringelseskarakteristika som type af anbringelse og faktorer ved barnet eller den unge.

Vores resultater viser, at inden for en 12 måneders periode har 10 pct. af børn og unge på døgninstitutioner og 3 pct. af børn og unge i familiepleje rømmet fra deres anbringelsessted. 49 pct. af alle døgninstitutioner har ikke haft nogen rømninger, mens det samme gælder for 94 pct. af plejefamilierne. Der er således en relativt stor del af anbragte børn og unge, der ikke rømmer. Omfanget skal dog behandles med et vist forbehold, da definitionen af rømninger varierer i praksis. Dette er det første estimat i en dansk kontekst. Det er derfor ikke muligt at sætte tallene i forhold til tidligere undersøgelser.

Når rømninger sker, peger resultaterne på, at rømninger ofte varer i kort tid, og at barnet eller den unge ofte fortsætter i den pågældende anbringelse efterfølgende. På døgninstitutioner er der lidt flere piger, der rømmer, end drenge, og det sker ofte i teenagealderen og tidligt i den pågældende anbringelse. I plejefamilier er der lidt flere drenge, der rømmer, end piger, og det sker ofte, når barnet eller den unge når teenagealderen. Disse resultater tegner et overordnet billede af, hvem der rømmer. Der er dog i disse beskrivelser primært fokus på barnet eller den unge, og der er i fremtidige undersøgelser behov for at få bredt fokus mere ud til også at inkludere flere faktorer ved selve anbringelsen og anbringelsesstedet.

Der er i praksis flere definitioner af, hvornår en situation bør karakteriseres som en rømning. Det gælder både inden for den enkelte anbringelsesform og mellem anbringelsesformer, men faktisk også inden for den enkelte døgninstitution. Internationalt viser forskningen ligeledes, at der langt fra er konsensus om begrebet (se fx Bowden & Lambie, 2015), ligesom der findes estimater på omfang af rømninger fra 1 til 71 pct. Besvarelsene af spørgeskemaet fra plejefamilierne indikerer derudover, at rømning som begreb ikke fylder i en plejefamiliekontekst på samme måde, som det gør i en institutionel kontekst. Denne forskel kan skyldes, at plejefamilier tænker som en familie og som et hjem, hvor aftaler kan brydes på en anden måde, uden at der tænkes i større konsekvenser, sådan som forældre gør med deres egne teenagere, der bryder aftaler og tester grænser, sammenlignet med døgninstitutioner og socialpædagogiske opholdssteder.

Hvis vi som samfund vil komme nærmere på det faktiske omfang af rømninger og de reelle årsager til rømninger, er et af de vigtigste opmærksomhedspunkter at få italesat, hvad rømninger reelt er, og hvad der skal til, for at noget kan karakteriseres som en rømning. På den måde kan definitionen af rømninger på sigt blive mere ensrettet, og der kan derved opnås større viden om området. Når rømninger forstås forskelligt, kan det også føre til, at rømninger håndteres forskelligt i praksis. At blive tydeligere på, hvad rømninger er, kan derfor eksempelvis lede til, at der udvikles planer for, hvordan rømninger dels forebygges og dels håndteres, når de sker. At få tilvejebragt en mere dybdegående viden om forebyggelse og håndtering vil dog kræve, at der i fremtidige analyser gennemføres flere interview med nuværende og tidligere anbragte børn og unge og med fagprofessionelle for at afdække børnenes og de unges egne svar omkring årsager til rømninger samt de fagprofessionelles måder at håndtere og forebygge rømninger på.

Rømning kan være et udtryk for, at der foregår noget i barnet eller den unges liv, som anbringelsesstedet skal være opmærksom på. At få en bedre forståelse for, hvornår en situation er en rømning eller ej, kan bidrage til, at vi fremadrettet kan få styrket vores viden om, hvilke mekanismer og faktorer der er på spil, når en rømning sker, for herigennem ikke blot at belyse, hvilke risikofaktorer der kan føre til en rømning, men også få belyst de beskyttelsesfaktorer, der kan forebygge, at rømninger sker (Bowden & Lambie, 2015).

Undersøgelsen her har primært belyst anbringelsesstedernes perspektiver på og erfaringer med rømninger. Perspektiverne fra andre parter, som også er den del af fænomenet rømninger, eksempelvis de børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet, samt anbringende myndighed, bliver således kun sparsomt eller ikke belyst. Deres perspektiver er dog vigtige for at udbygge vores forståelse af rømninger som fænomen. Det vil derfor fremadrettet være relevant også at få belyst deres perspektiver på rømninger samt de potentielle konflikter og udfordringer, der kan opstå, når forskellige rømningsperspektiver mødes.

Litteratur

- Bengtsson, T.T., & Jakobsen, T.B. (2009). *Institutionsanbringelse af unge i Norden: En komparativ undersøgelse af lovgrundlag, institutionsformer og udviklingstendenser*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Biehal, N., & Wade, J. (1999). Taking a chance? The risks associated with going missing from substitute care. *Child Abuse Review*, 8(6), 366-376.
- Biehal, N., & Wade, J. (2000). Gone missing from residential and foster care: Linking biographies and contexts. *British Journal of Social Work*, 30(2), 211-225.
- Bowden, F., & Lambie, I. (2015). What makes youth run or stay? A review of the literature on absconding. *Aggression and Violent Behavior*, 25, 266-279.
- Bowden, F., Lambie, I., & Willis, G. (2018). Road runners: Why youth abscond from out-of-home care in New Zealand. *Children and Youth Services Review*, 94, 535-544.
- Branscum, C., & Richards, T.N. (2022). An updated examination of the predictors of running away from foster care in the United States and trends over ten years (2010-2019). *Child Abuse & Neglect*, 129, 1-12.
- Courtney, M.E., & Zinn, A. (2009). Predictors of running away from out-of-home care. *Children and Youth Services Review*, 31(12), 1298-1306.
- Henriksen, A.-K. (2020). Hvem er de socialt anbragte unge? In *Sociale anbringelser på sikrede institutioner: I et menneskeretligt perspektiv* (pp. 38-51). København: Institut for Menneskerettigheder.
- Kim, H., Chenot, D., & Lee, S. (2015). Running away from out-of-home care: A multilevel analysis. *Children and Society*, 29(2), 109-121.
- Kitzinger, J., & Barbour, R.S. (1999). Introduction: The challenge and promise of focus groups. In R.S. Barbour & J. Kitzinger (Eds.), *Developing Focus Group Research. Politics, Theory and Practice* (pp. 1-20). London: SAGE Publications.
- Lausten, M., & Andreasen, A.G. (2022). *Anbragte unges trivsel 2020: Trivselsundersøgelse blandt anbragte 15- og 17-årige, 2014-2020*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Lausten, M., Frederiksen, S., & Olsen, R.F. (2020). *Tidligere anbragte unge – 18 år og på vej mod voksenlivet: Forløbsundersøgelse af tidligere anbragte unge født i 1995*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

- Lausten, M., & Jørgensen, T. (2017). *Anbragte børn og unges trivsel 2016*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Lin, C.H. (2012). Children who run away from foster care: Who are the children and what are the risk factors? *Children and Youth Services Review*, 34(4), 807-813.
- Nøkleby, H., Muller, A.E., & Giske, L. (2020). *Bruk av tvang og grensesetting i barnevernsinstitusjoner og fosterhjem*. Oslo: Folkehelseinstituttet.
- Ottosen, M.H., Lausten, M., Frederiksen, S., & Andersen, D. (2015). *Anbragte børn og unges trivsel 2014*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Skoog, V. (2016). Barns opplevelser av ustabil samhälsvård. *Socialvetenskaplig Tidskrift*, 20(1), 35-52.
- Social- og Indenrigsministeriet (2019a). *Bekendtgørelse af lov om voksenansvar for anbragte børn og unge. LBK nr 764 af 01/08/2019*. København: Social- og Indenrigsministeriet.
- Social- og Indenrigsministeriet (2019b). *Vejledning om voksenansvar for anbragte børn og unge. VEJ nr. 10229 af 17/12/2019*. København: Social- og Indenrigsministeriet.
- Socialministeriet (2010). *Anbragte børn med funktionsnedsættelse: Intern kortlægning af viden og praksis*. København: Socialministeriet.
- Taylor, J., Bradbury-Jones, C., Hunter, H., Sanford, K., Rahilly, T., & Ibrahim, N. (2014). Young People's Experiences of Going Missing From Care: A Qualitative Investigation using Peer Researchers Looked. *Child Abuse Review*, 23, 387-401.
- Ulset, G., & Tjelflaat, T. (2012). *Tvang i barneverninstitusjoner*. Trondheim: NTNU.

Bilag 1 Data og metode

Undersøgelsen er baseret på data fra spørgeskema samt interview med ansatte på døgninstitutioner samt unge nuværende eller tidligere anbragte. Disse metoder beskrives i det følgende.

Design af den kvantitative undersøgelse

Den kvantitative del af undersøgelsen af rømninger fra anbringelsessteder har til formål at afdække omfanget af rømninger, beskrive rømningsforløb og karakteristika ved de børn og unge, der rømmer, samt at bidrage til en diskussion af begrebet rømning. Dette gøres gennem deskriptive analyser af undersøgelsens spørgeskemadata.

Da rømninger ikke tidligere er kortlagt i en dansk kontekst, afsøgte vi indledningsvist området (fremsøgning af forskning og dokumentation) samt gennemførte interview med seks centrale aktører på anbringelsesområdet (se Bilag 2). Den indsamlede viden dannede grundlag for en begrebsafklaring omkring, hvad rømninger er, og hvordan spørgsmål til anbringelsesstederne kunne formuleres i et spørgeskema. Den første version af spørgeskemaet blev pilottestet blandt udvalgte døgninstitutioner og efterfølgende tilpasset, inden det endelige spørgeskema blev udsendt.

Det kvantitative datagrundlag for undersøgelsen består derfor af data fra spørgeskemaer udfyldt af plejeforældre og afdelingsledere af døgninstitutioner. Data er indsamlet via defgo. Måletidspunkt og de overordnede temaer fremgår af Bilagstabel 1.1.

Bilagstabel 1.1 Måletidspunkt og overordnede temaer i spørgeskemaerne til afdelingsledere af døgninstitutioner og plejeforældre

Tidspunkt for måling	Overordnede temaer
December 2021 – januar 2022	Baggrund Definition af rømninger Omfang af rømninger Karakteristik af rømmende børn og unge Beskrivelse af rømningsforløb Omfang af udeblivelser Karakteristik af udeblivende børn og unge Beskrivelse af udeblivelsesforløb Afrunding

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt plejeforældre og afdelingsledere for anbringelsessteder, december 2021.

Datagrundlag

Populationen af døgntilbud består af alle afdelinger med døgnophold under § 66, stk. 1, nr. 6, 7 og 8, i serviceloven, der er registreret i Tilbudsportalen pr. 30. september 2021.⁵ Udtrækket af Tilbudsportalen bestod af 1.097 afdelinger. 102 afdelinger blev fjernet før udsendelse af spørgeskemaet, da de ikke var i målgruppen for undersøgelsen (fx fordi de primært var aflastningstilbud eller hovedsageligt § 107 døgntilbud). Den endelige stikprøve blev derfor lig med den tilbageværende population på 995 døgntilbud. Efter udsendelse af spørgeskemaer til de 995 døgntilbud oplyste yderligere 44 afdelinger, at de ikke var inden for målgruppen. Derfor er datagrundlaget for analyserne af rømning fra døgntilbud baseret på en nettostikprøve på 951 anbringelsessteder, specificeret som afdelinger med et unikt afdelings_uuid i Tilbudsportalen.

Populationen af plejefamilier består af alle plejefamilier, der er registreret i Tilbudsportalen pr. 30. september 2021. Udtrækket af Tilbudsportalen bestod af 5.613 CPR-numre på den primære person i plejefamilien. Oversigten bestod af tre plejefamilietyper:

1. Almen plejefamilie, § 66, stk. 1, nr. 1
2. Forstærket plejefamilie, § 66, stk. 1, nr. 2
3. Specialiseret plejefamilie § 66, stk. 1, nr. 3.

En af familierne manglede adresseoplysninger, og 4 plejefamilier havde en nedre aldersgrænse på 17 år. Disse 5 plejefamilier blev fjernet før stikprøvetræk. Der blev efterfølgende trukket en stikprøve på 2.800 plejefamilier fra de 5.608 plejefamilier, der var tilbage i populationen. Efter udsendelsen af spørgeskemaer oplyste 7 respondenter, at de ikke længere var plejefamilier, hvorfor nettostikprøven for plejefamilier ender på 2.793.

Bilagstabel 1.2 Antal besvarelser

	Døgninstitutioner	Plejefamilier
Stikprøve størrelse	951	2.793
Antal besvarelser	306	980
Svarprocent	32 pct.	35 pct.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt plejeforældre og afdelingsledere for anbringelsessteder, december 2021.

⁵ Tilbudsportalen formidler oplysninger om plejefamilier, døgntilbud til børn og unge, som er udsatte eller har en funktionsnedsættelse, samt døgntilbud til voksne med funktionsnedsættelse eller sociale problemer (<https://tilbudsportalen.dk/tilbudssogning/artikel/om-tilbudsportalen>). Social- og Ældreministeriet har videregivet kontaktoplysninger på de udtrukne døgntilbud og plejefamilier til denne specifikke undersøgelse.

Vi har medtaget både fulde og delvise besvarelser i vores analyser. Delvise besvarelser, der ikke har svaret til og med spørgsmål omhandlende antal børn og unge med mindst én rømning de seneste 12 måneder, er dog sorteret fra. På baggrund af inddragelsen af delvise besvarelser i analysen vil n variere i analysen. Antal besvarelser og svarprocenter fremgår af Bilagstabel 1.2.

Distribution af spørgeskemaer og rykkerprocedurer

Distributionen af spørgeskemaerne til døgninstitutionerne er foregået gennem e-mail. Spørgeskemaerne skulle besvares af afdelingslederne på døgninstitutionerne, men stikprøven indeholdt ikke e-mailoplysninger på alle afdelingsledere. Ud af 995 afdelinger kontaktede vi 418 afdelingsledere direkte, mens vi i 577 tilfælde kontaktede tilbudslederen og bad denne videreformidle spørgeskemainvitationen til afdelingslederen.

Distributionen af spørgeskemaerne til plejeforældrene er foregået gennem e-boks. Vi kontaktede alle 2.793 plejeforældre direkte gennem deres e-boks med en invitation til spørgeskemaundersøgelsen.

Spørgeskemaundersøgelserne for både døgninstitutioner og plejeforældre var aktive fra og med 8. december 2021 til og med 20. januar 2022. Som led i en rykkerprocedure er der sendt i alt 2 e-mails til afdelingsledere og tilbudsledere samt 2 e-boksbeskeder til plejeforældrene med påmindelser om de to spørgeskemaundersøgelser.

Bortfaldsanalyse – hvem har ikke svaret?

For at kunne vurdere, i hvilken grad vi kan generalisere vores resultater til populationen af døgninstitutioner og plejefamilier, er det vigtigt at undersøge, om respondenterne i spørgeskemaundersøgelsen er repræsentative for alle landets døgninstitutioner og plejefamilier.

Bortfaldsanalysen bygger på de baggrundsoplysninger for både døgninstitutionerne og plejefamilierne, som ligger i Tilbudsportalen. Der er gennemført binomiale sandsynlighedstest for at undersøge, hvorvidt der er signifikante forskelle på andelen blandt de døgninstitutioner og plejefamilier, der har besvaret spørgeskemaet sammenlignet med de totale stikprøver. Vi tester for retningen af forskellen mellem andelen i den totale stikprøve og blandt vores spørgeskema-besvarelser. Det betyder, hvis der er en negativ forskel mellem andelen i stikprøven og vores spørgeskemabesvarelser, så tester vi, om andelen i vores spørgeskemabesvarelser er signifikant større end andelen i den samlede stikprøve, og hvis der er en positiv forskel, tester vi, om den er signifikant mindre.

Først gennemgås resultaterne for døgninstitutionerne i Bilagstabel 1.3 og dernæst for plejefamilierne i Bilagstabel 1.4. Afslutningsvis kommenterer vi på resultaternes betydning for undersøgelsen.

Bilagstabel 1.3 Døgninstitutioner opdelt på baggrundsplysninger (pct.)

	Total stikprøve (alle døgninstitutioner)	Spørgeskemabesvarelser (døgninstitutioner, der har besvaret spørgeskemaet)	Difference
Region Hovedstaden	18	15	^b ₃
Region Midtjylland	19	26	^a _{7***}
Region Nordjylland	13	13	^c ₀
Region Sjælland	28	24	^b _{-5*}
Region Syddanmark	22	22	^c ₀
Fonds- og selvejende	46	39	^b _{-7*}
Kommunalt ejet	23	32	^a _{9***}
Privatejet	26	19	^b _{-7**}
Regionalt ejet	6	10	^a _{5***}
Døgninstitution (åben, delvist lukket og sikret døgninstitution)	32	47	^a _{15***}
Socialpædagogisk opholdssted (Socialpædagogisk opholdssted og skibsprojekt)	67	52	^b _{-15***}
Fysisk funktionsnedsættelse	6	5	^b ₋₁
Intellektuel el. kognitiv forstyrrelse	33	32	^c ₀
Udviklingsforstyrrelse	69	64	^b _{-5*}
Psykiske vanskeligheder	71	64	^b _{-7**}
Socialt problem	79	81	^a ₂
Øvrig målgruppe	18	17	^c ₀

Anm.: Total stikprøve (n = 951), døgninstitutioner, der har besvaret spørgeskemaet (n = 306). Betegnelser for retning af test: ^a Pr(k) >= Pr(K_{obs}), ^b Pr(k) <= Pr(K_{obs}), ^c Pr(k) <= Pr(K_{obs}) el. Pr(k) >= Pr(K_{obs}).

Note: Angivelser af p: *** p < 0,001, ** p < 0,01, * p < 0,05.

Kilde: Udtræk fra Tilbudsportalen og VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt plejeforældre og afdelingsledere for anbringelsessteder, december 2021.

Det fremgår af Bilagstabel 1.3, at der er en mindre skævhed i repræsentationen af regioner. Det udmønter sig i en overrepræsentation af døgninstitutioner fra Region Midtjylland blandt de døgninstitutioner, som har besvaret spørgeskemaet sammenlignet med den totale stikprøve, mens der er en underrepræsentation af døgninstitutioner fra Region Sjælland. Ser man på virksomhedstype, så er der en underrepræsentation af fonds- og selvejende institutioner og privatejede institutioner blandt de deltagende døgninstitutioner, mens der er en overrepræsentation af kommunalt og regionalt ejede døgninstitutioner. Videre er der en overrepræsentation af døgninstitutioner, der samler åbne, delvist lukkede og sikrede institutioner under ét, mens der er en underrepræsentation af socialpædagogiske opholdssteder, der her inkluderer skibsprojekter. Der er også en mindre skævhed i fordelingen af døgninstitutionernes målgruppe med en underrepræsentation af døgninstitutioner målrettet børn og unge med udviklingsforstyrrelser og psykiske vanskeligheder.

Bilagstabel 1.4 Plejefamilier opdelt på baggrundsoplysninger (pct.)

	Total stikprøve (alle plejefamilier)	Spørgeskemabesvarelser (plejefamilier, der har besvaret spørgeskemaet)	Difference
Region Hovedstaden	12	11	^b -1
Region Midtjylland	23	25	^a 2
Region Nordjylland	17	17	^c 0
Region Sjælland	20	19	^b -1
Region Syddanmark	29	28	^b -1
Primær familieplejer er en kvinde	76	78	^a 2
Alder 20-45	15	10	^b -5*
Alder 46-50	18	16	^b -2
Alder 51-55	25	25	^c 0
Alder 56-60	24	28	^a 4**
Alder 60+	18	22	^a 4**

Anm.: Total stikprøve (n = 2.793), plejefamilier, der har besvaret spørgeskemaet (n = 980). Betegnelser for retning af test: ^a Pr(k) >= Pr(k_{obs}), ^b Pr(k) <= Pr(k_{obs}), ^c Pr(k) <= Pr(k_{obs}) el. Pr(k) >= Pr(k_{obs}).

Note: Angivelser af p: *** p < 0,001, ** p < 0,01, * p < 0,05.

Kilde: Udtræk fra Tilbudsportalen og VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt plejeforældre og afdelingsledere for anbringelsessteder, december 2021.

Som det kan ses af Bilagstabel 1.4, er der ingen signifikante skævheder i fordelingen af regionalt tilhørsforhold på tværs af den totale stikprøve og plejefamilierne, der har besvaret spørgeskemaet. Der er heller ingen skævhed i, om den primære familieplejer er kvinde eller mand. Der er en skævhed i fordelingen af alder, og de plejeforældre, der har besvaret spørgeskemaet, er generelt ældre, end dem, der ikke har svaret på spørgeskemaet. Specifikt er aldersgruppen 20-45 år underrepræsenteret, mens aldersgrupperne 56-60 år og 60+ år er overrepræsenterede.

Samlet set betyder det, at respondenterne i vores spørgeskemaundersøgelse ikke er fuldstændigt repræsentative for alle landets døgninstitutioner og plejefamilier. Der er dog tale om mindre skævheder i repræsentationen, og vi mener derfor, at vi på baggrund af vores data kan levere et rimeligt første estimat af både omfang og karakteristik af rømninger fra døgninstitutioner og plejefamilier.

Kvalificerende interviews

For at kvalificere resultaterne fra spørgeskemabesvareelserne gennemførte vi interview med ansatte på døgninstitutioner samt interview med unge nuværende eller tidligere anbragte. De tidlige resultater pegede på, at rømninger oftere sker blandt børn og unge anbragt på døgninstitution sammenlignet med børn og unge anbragt i familiepleje. Baseret på dette havde vi en forventning om, at ansatte og unge på døgninstitutioner ville have mere erfaring med rømninger end plejefamilier, og vi prioriterede derfor at gennemføre interview med ansatte og unge på et mindre antal døgninstitutioner.

Vi gennemførte interview med ansatte på tre døgninstitutioner samt interview med unge på én døgninstitution samt én ung i efterværn. I alt har 9 ansatte deltaget i fokusgruppeinterview. Dertil har 3 unge deltaget i interview. Der er tale om to drenge og én pige i alderen 15-19 år. I rapporten beskriver vi ikke, hvilke udsagn der kommer fra de forskellige interviews af hensyn til de unges anonymitet, ligesom vi ikke knytter udsagnene til de unges baggrund (fx alder og køn).

I denne undersøgelse anvendte vi fokusgruppeinterview med ansatte på døgninstitutioner til at diskutere deres opfattelse af de tidlige resultater, set i lyset af deres egne erfaringer med rømninger. Fokusgruppeinterview kan give indsigt i forskellige opfattelser og kan således anvendes til at afdække varierende forståelser af rømninger som fænomen (Kitzinger & Barbour, 1999). Som afsæt for diskussionen i fokusgrupperne havde vi udarbejdet et notat med syv temaer, der beskrev udvalgte foreløbige resultater samt ét til to spørgsmål til hvert tema, som vi ønskede at diskutere med deltagerne (se Bilagsboks 1.1). Notatet blev sendt til deltagerne før fokusgruppeinterviewet og fungerede også som interviewguide under selve interviewet. I interviewene fokuserede diskussionerne

på, om deltagerne kunne genkende tendenserne i resultaterne, om der var noget, der overraskede dem, eller om der var forhold, der ikke var blevet spurgt ind til i spørgeskemaet, som var vigtige for forståelsen af rømninger.

Interviewene med unge anbragte tog form som henholdsvis ét gruppeinterview med to deltagere og ét individuelt interview. Til gruppeinterviewet var to ansatte fra de unges dagsaktivitet også til stede. Det betød, at de ansatte nogle gange udtrykte deres perspektiv, hvilket førte til diskussioner af, hvordan unge og ansatte kan opleve rømningssituationer forskelligt. Både gruppeinterviewet og det individuelle interview omhandlede seks temaer, som dels tog udgangspunkt i de unges erfaringer med rømninger (egne rømninger samt oplevelse med andre, der rømmede fra deres respektive anbringelsessteder), dels i udvalgte foreløbige resultater (se Bilagsboks 1.1).

Bilagsboks 1.1 Temaer i interviewene med ansatte og unge

Interview med ansatte på døgninstitutioner

- Definition af rømninger
- Antal rømninger og udeblivelser
- Karakteristik af rømninger
- Bekymringer under rømninger
- Håndtering af rømninger
- Efter rømningen
- Årsager til rømninger.

Interview med unge nuværende og tidligere anbragte

- De(n) unges baggrund(e)
- Definition af rømninger
- Omfang af rømninger
- Håndtering af rømninger
- Årsager til rømninger
- De(n) unges forståelse(r) af rømninger.

Bilag 2 Indledende interviews om rømninger

På grund af den begrænsede viden om rømninger i en dansk kontekst var det indledningsvist nødvendigt at belyse, hvordan rømninger defineres og forstås i praksis. For at afdække dette gennemførte vi interviews med seks centrale aktører på anbringelsesområdet. Disse bestod af aktører, der repræsenterer forskellige tilbud til anbragte og udsatte børn og unge, samt aktører, der repræsenterer anbragte og udsatte børn og unge (se faktaboks).

Indledende interview

De indledende interviews omhandlede definitioner af rømninger, årsager til rømninger, og hvordan rømninger håndteres.

Aktører, der deltog i indledende interview: Foreningen af Døgn- og Dagtilbud (FADD), Plejefamiliernes Landsforening (PLF), Landsorganisationen for sociale tilbud (LOS), Socialpædagogernes Landsforbund (SL), De Anbragtes Vilkår (DAV) og Joannahuset.

Interviewene tegnede et klart billede af, at selvom rømninger er defineret fra et myndighedsperspektiv i lovgivningen, så er rømninger i praksis ikke et fast defineret begreb. Blandt aktørerne, der repræsenterer tilbuddene, var der bred enighed om, at definitionen af rømning varierer fra anbringelsessted til anbringelsessted og kan afhænge af forskellige vurderinger af barnets sikkerhed og legitimitet i det, at barnet har forladt eller ikke er vendt tilbage til anbringelsesstedet. Blandt aktørerne med fokus på anbragte børn og unges perspektiver blev rømninger beskrevet som et symptom på mistro. De gav udtryk for, at rømninger ikke skal anses som problemet, men at

det er de årsager, der ligger bag en rømning, som er det egentlige problem. Interviewene illustrerede således de forskellige perspektiver, der kan være på en rømning, hvor en rømning kan forstås forskelligt, alt efter om fænomenet anses fra tilbuddenes perspektiv eller fra børnene og de unges perspektiv, mens nogle af aktørerne også fremhævede, at myndighederne (fx kommunale sagsbehandlere og politiet) kunne have et tredje perspektiv på rømninger. Nogle af aktørerne gav udtryk for, at disse forskellige perspektiver og forståelser af rømninger kan komme i konflikt med hinanden, særligt når en rømning skal håndteres. For eksempel kan der opstå uenigheder mellem anbringelsesstedet og politiet om, hvornår politiet skal søge efter et barn eller en ung, der har forladt eller ikke er vendt tilbage til anbringelsesstedet.

På tværs af interviewene blev rømninger italesat som et kontinuum, der spænder over situationer, hvor barnet eller den unge fx er taget hjem til en ven eller i byen uden at have fået lov, til situationer, hvor barnet eller den unge er taget væk fra anbringelsesstedet med hensigt om ikke at vende tilbage. Interviewene med aktørerne, der repræsenterer de forskellige tilbud, gav indtryk af, at tilbuddene i praksis har forskellige forståelser af, hvor på kontinuummet, at der er tale om en rømning. Nogle tilbud vil fx definere det som en rømning, så snart

barnet eller den unge har forladt anbringelsesstedet uden tilladelse, mens andre vil karakterisere det som en rømning, hvis de ikke havde kontakt med barnet eller den unge, og endelig er der nogle, der først anskuer det som en rømning, når det bliver klart, at barnet eller den unge ikke har til hensigt at vende tilbage. En rømning kan derfor også være et dynamisk fænomen, som udvikler sig over tid. For eksempel kan en rømning være startet med, at barnet eller den unge er taget hjem til en ven, hvorefter barnet eller den unge beslutter ikke at ville tilbage til anbringelsesstedet, eller omvendt, at et barn eller en ung kan være taget væk med hensigt om ikke at vende tilbage, men senere vælge at returnere til anbringelsesstedet. For at kunne indfange disse forskellige definitioner og forståelser af rømninger operationaliserede vi begrebet ved at opstille ni kriterier i spørgeskemaet, som tilbuddene kunne angive indgik i deres vurdering af, hvorvidt en situation kan betegnes som en rømning. Disse kriterier var:

1. Viden om barnets opholdssted
2. Kontakt med barnet
3. Barnets hensigt
4. Fraværets varighed
5. Barnets sikkerhed
6. Barnets behov for medicin
7. Barnets alder
8. Barnets funktionsniveau
9. Andet, en åben kategori.

Vi anvendte også interviewene til få indsigt i, hvilke årsager der kan ligge bag rømninger, samt hvordan rømninger håndteres på anbringelsesstederne. Dette gjorde vi med henblik på at kunne afdække disse aspekter af rømninger i spørgeskemaet. De forskellige aktører gav udtryk for, at der kan ligge flere forskellige årsager bag rømninger. På tværs af interviewene fremhævede de faktorer ved barnet eller den unge (fx alder eller risikoadfærd), faktorer forbundet med selve anbringelsen (fx match eller personaleudskiftning), og faktorer i barnet eller den unges nærmiljø (fx familie eller kammerater) (se Bilagsboks 2.1). Håndteringen af rømninger hænger sammen med, hvordan tilbuddene definerer rømninger, og interviewene gav derfor indtryk af, at proceduren for håndtering af rømninger varierer mellem anbringelsesstederne. Særligt fremhævede flere af aktørerne, at der er forskellig praksis omkring kontakt til og involvering af politiet i rømninger. I flere af interviewene blev det også fremhævet, at nogle tilbud savner viden og information om, hvordan de beføjelser, der er angivet i Lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge, skal anvendes i praksis. De årsager og håndteringsprocedurer, der blev beskrevet i interviewene, har vi an-

vendt i spørgeskemaet til at opstille spørgsmål med det formål at afdække rømningsforløb, dvs. hvilke forhold der kan lede til en rømning, hvordan tilbuddene håndterer rømninger, når situationen opstår, og hvilke begivenheder der finder sted ved rømningens afslutning.

Bilagsboks 2.1 Årsager til rømninger nævnt i interview med centrale aktører

Faktorer ved barnet eller den unge

- Alder
- Ungdomsliv (fx fester)
- Psykiske udfordringer
- Risikoadfærd (fx misbrug, kriminalitet).

Faktorer i nærmiljøet

- Begivenheder i hjemmet (fx beskyttelse af forælder udsat for vold)
- Konflikter i nærliggende miljøer (fx skole eller fritidstilbud).

Faktorer ved anbringelsen

- Anbringelse uden samtykke
- Match mellem barn og anbringelsessted (herunder inddragelse i anbringelsen)
- Konflikter på anbringelsesstedet
- Utryghed på anbringelsesstedet
- Magtanvendelser
- Personaleudskiftning.

Bilag 3 Bilagstabeller og -figurer

Bilagstabel 3.1 Omfang af rømninger fra døgninstitutioner og plejefamilier

Døgninstitutioner		Plejefamilier	
Andel anbragte, der har rømmet	10 pct.	Andel anbragte, der har rømmet	3 pct.
Antal afdelinger	306	Antal plejefamilier	980
Antal anbragte	3.848	Antal anbragte	2.103
Antal rømninger	1.159	Antal rømninger	100
Antal anbragte med mindst én rømning	369	Antal anbragte med mindst én rømning	72
Andel afdelinger uden rømninger	49 pct.	Andel uden rømninger	94 pct.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt afdelingsledere for anbringelsessteder og plejefamilier, december 2021.

Bilagstabel 3.2 Opgørelse af rømninger pr. anbragte fordelt på region

Rømninger pr. anbragte	Region Hovedstaden	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Region Sjælland	Region Syddanmark
0	66	39	34	56	51
> 0-0,19	15	13	n/a	11	18
0,2-0,39	n/a	11	20	11	n/a
0,4-0,99	n/a	17	n/a	11	n/a
1-5	n/a	20	24	11	16
Total	100	100	100	100	100

Anm.: Der er testet for forskelle i fordelingen af rømninger pr. anbragte på tværs af regioner med Chi2-test. Forskellene er ikke signifikante ($p > 0,05$). I tilfælde med færre end fem svar indgår besvarelsene ikke i tabellen af hensyn til anonymitet.

Døgninstitutioner samlet (n = 306), Region Hovedstaden (n = 47), Region Midtjylland (n = 79), Region Nordjylland (n = 41), Region Sjælland (n = 72), Region Syddanmark (n = 67).

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt afdelingsledere for anbringelsessteder og plejefamilier, december 2021.

Bilagstabel 3.3 Opgørelse af rømninger pr. anbragte fordelt på anbringelsestype

Antal rømninger per anbragte fordelt på anbringelsestype	Antal observationer	Gennemsnit	Standardfejl
Socialpædagogisk opholdssted, § 66, stk. 1, nr. 6	159	0,43	0,05
Åben døgninstitution, § 66, stk. 1, nr. 7	139	0,36	0,07
Forskel	-	0,07	0,08

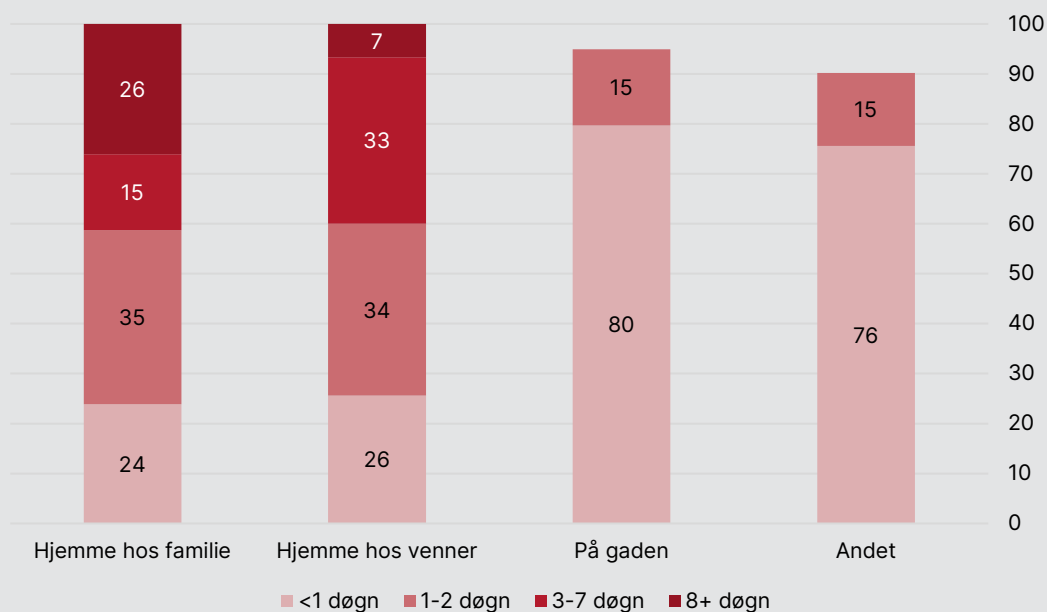
Anm.: Der er lavet test for, hvorvidt gennemsnittene for anbringelsestyperne er signifikant forskellige, hvor der er følgende angivelser af p-værdier: * p < 0,05, ** p < 0,01, *** p < 0,001.

Døgninstitutioner (n = 298). Anbringelsestyper delvist lukket døgninstitution, § 66, stk. 1, nr. 7 jf. § 63 a, sikret døgninstitution, § 66, stk. 1, nr. 7 jf. § 63 b, Socialpædagogisk efterskoletilbud, § 66, stk. 1, nr. 8 og socialpædagogisk kostskoletilbud, § 66, stk. 1, nr. 8 er ikke blevet testet på baggrund af små celledørrelser.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt afdelingsledere for anbringelsessteder og plejefamilier, december 2021.

Bilagsfigur 3.1 Opholdssted under og varighed af rømning

Varighed af rømning fordelt på opholdssted under rømning for døgninstitutioner

Anm.: I tilfælde med færre end fem svar indgår besvarelserne ikke som søjler i figuren af hensyn til anonymitet.

Døgninstitutioner samlet (n = 256), Hjemme hos familie (n = 46), Hjemme hos venner (n = 90), På gaden (n = 79), Andet (n = 41).

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt plejeforældre og afdelingsledere for anbringelsessteder, december 2021.

Bilag 4 Udeblivelser

De følgende tabeller viser den deskriptive karakteristik af besvarelserne fra spørgeskemaerne om udeblivelser. Tabellerne er ikke kommenterede, da vi på baggrund af metodiske overvejelser har valgt ikke at analysere på udeblivelser (se afsnit 3.1.1).

Bilagstabel 4.1 Omfang af udeblivelser fra døgninstitutioner og plejefamilier

Døgninstitutioner		Plejefamilier	
Andel anbragte, der er udeblevet	7 pct.	Andel anbragte, der er udeblevet	3 pct.
Antal afdelinger	283	Antal plejefamilier	954
Antal anbragte	3.499	Antal anbragte	2.051
Antal udeblivelser	756	Antal udeblivelser	126
Antal anbragte med mindst én udeblivelse	235	Antal anbragte med mindst én udeblivelse	58
Afdelinger uden udeblivelser	70 pct.	Plejefamilier uden udeblivelser	95 pct.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt afdelingsledere for anbringelsessteder og plejefamilier, december 2021.

Bilagstabel 4.2 Aldersfordeling (pct.)

Hvor gammel var barnet/den unge på tidspunktet for udeblivelsen?	Døgninstitutioner	Plejefamilier
4-9 år	n/a	8,3
10-11 år	n/a	n/a
12 år	5,4	n/a
13 år	11,5	12,5
14 år	13,5	20,8
15 år	17,6	12,5
16 år	25,7	30,6
17 år	20,9	9,7
Total	100	100

Anm.: Tallene er baseret på 148 udeblivelser i døgninstitutioner og 72 udeblivelser i plejefamilier. I tilfælde med færre end fem svar indgår besvarelserne ikke i tabellen af hensyn til anonymitet.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt plejeforældre og afdelingsledere for anbringelsessteder, december 2021.

Bilagstabel 4.3 Kønsfordeling (pct.)

Hvilket køn er barnet/den unge?	Døgninstitutioner	Plejefamilier
Pige	55,4	44,4
Dreng	44,6	55,6
Total	100	100

Anm.: Tallene er baseret på 148 udeblivelser i døgninstitutioner og 72 udeblivelser i plejefamilier.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt plejeforældre og afdelingsledere for anbringelsessteder, december 2021.

Bilagstabel 4.4 Anbringelseslængde forud for udeblivelse

Hvor længe havde barnet/den unge været anbragt hos jer forud for udeblivelsen?	Døgninstitutioner	Plejefamilier
0-5 måneder	35,1	11,1
6-12 måneder	27	22,2
13-24 måneder	14,9	9,7
25 måneder eller længere	23	56,9
Total	100	100

Anm.: Tallene er baseret på 148 udeblivelser i døgninstitutioner og 72 udeblivelser i plejefamilier.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt plejeforældre og afdelingsledere for anbringelsessteder, december 2021.

Bilagstabel 4.5 Samtykke til anbringelse fra barnet/den unge eller forældre/værge (mulighed for flere svar)

Var anbringelsen sket med samtykke fra barnet/den unge eller forældre/værge?	Døgninstitutioner	Plejefamilier
Barnet/den unge selv	54,7	51,4
Forældre/værge	77,7	86,1
Ingen af ovenstående	18,2	n/a

Anm.: Tallene er baseret på 148 udeblivelser i døgninstitutioner og 72 udeblivelser i plejefamilier. I tilfælde med færre end fem svar indgår besvarelsene ikke i tabellen af hensyn til anonymitet.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt plejeforældre og afdelingsledere for anbringelsessteder, december 2021.

Bilagstabel 4.6 Barnets/den unges antal udeblivelser de seneste 12 måneder

Hvor mange gange er barnet/den unge udeblevet fra jeres anbringelsessted de seneste 12 måneder inklusive den pågældende udeblivelse?	Døgninstitutioner	Plejefamilier
1 gang	27	38,9
2 gange	23,6	33,3
3 gange	13,5	8,3
4 gange	3,4	n/a
5 gange	8,8	8,3
6 til 10 gange	19	6,9
11+ gange	4,9	n/a
Total	100	100

Anm.: Tallene er baseret på 148 udeblivelser i døgninstitutioner og 72 udeblivelser i plejefamilier. I tilfælde med færre end fem svar indgår besvarelserne ikke i tabellen af hensyn til anonymitet.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt plejeforældre og afdelingsledere for anbringelsessteder, december 2021.

Bilagstabel 4.7 Primært opholdssted under udeblivelse

Hvor opholdt barnet/den unge sig primært under udeblivelsen?	Døgninstitutioner	Plejefamilier
Hjemme hos familie	22,3	23,6
Hjemme hos venner	36,5	37,5
På gaden	23,6	31,9
Hos et andet tilbud	n/a	0,0
Andet	n/a	6,9
Total	100	100

Anm.: Tallene er baseret på 148 udeblivelser i døgninstitutioner og 72 udeblivelser i plejefamilier. I tilfælde med færre end fem svar indgår besvarelserne ikke i tabellen af hensyn til anonymitet.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt plejeforældre og afdelingsledere for anbringelsessteder, december 2021.

Bilagstabel 4.8 Bekymring for medvirken i aktiviteter i forbindelse med udeblivelse (mulighed for flere svar)

Var I i forbindelse med udeblivelsen bekymrede for, at barnet/den unge ville medvirke i én eller flere af følgende aktiviteter?	Døgninstitutioner	Plejefamilier
Vold og overfald	8,1	n/a
Salg af narkotika	9,5	n/a
Indtag af narkotika	41,2	25,4
Salg eller bytte af seksuelle ydelser	14,9	8,5
Selvskade	10,8	21,1
Selvmondsadfærd	4,1	8,5
Indtag af alkohol	3,4	14,1
Funktionsnedsættelse	3,4	n/a
Andet	20,9	16,9
Ingen bekymringer	16,9	14,1

Anm.: Tallene er baseret på 148 udeblivelser i døgninstitutioner og 71 udeblivelser i plejefamilier. I tilfælde med færre end fem svar indgår besvarelsene ikke i tabellen af hensyn til anonymitet.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt plejeforældre og afdelingsledere for anbringelsessteder, december 2021.

Bilagstabel 4.9 Udeblivelsens varighed i døgn

Hvor længe varede udeblivelsen? (Antal døgn)	Døgninstitutioner	Plejefamilier
< 1 døgn	58,8	60
1-2 døgn	25,7	28,6
3-7 døgn	10,8	n/a
8+ døgn	4,7	n/a
Total	100	100

Anm.: Tallene er baseret på 148 udeblivelser i døgninstitutioner og 70 udeblivelser i plejefamilier. I tilfælde med færre end fem svar indgår besvarelsene ikke i tabellen af hensyn til anonymitet.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt plejeforældre og afdelingsledere for anbringelsessteder, december 2021.

Bilagstabel 4.10 Kontakt til barnet/den unge under udeblivelsen

Havde I kontakt til barnet/den unge under udeblivelsen?	Døgninstitutioner	Plejefamilier
Ja	73,6	50
Nej	26,4	50
Total	100	100

Anm.: Tallene er baseret på 148 udeblivelser i døgninstitutioner og 70 udeblivelser i plejefamilier. Kategorier med n/a indgår ikke pga. små celled størrelser af hensyn til anonymiteten.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt plejeforældre og afdelingsledere for anbringelsessteder, december 2021.

Bilagstabel 4.11 Kontaktform til barnet/den unge under udeblivelsen (mulighed for flere svar)

Hvilken form for kontakt havde I til barnet/den unge under udeblivelsen?	Døgninstitutioner	Plejefamilier
SMS/Messenger el.lign.	88	85,7
Telefonsamtale	66,7	42,9
Kontakt gennem venner til barnet/den unge	9,3	n/a
Andet	15,7	n/a

Anm.: Tallene er baseret på 108 udeblivelser i døgninstitutioner og 35 udeblivelser i plejefamilier. I tilfælde med færre end fem svar indgår besvarelserne ikke i tabellen af hensyn til anonymitet.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt plejeforældre og afdelingsledere for anbringelsessteder, december 2021.

Bilagstabel 4.12 Hvem blev kontaktet i forbindelse med udeblivelsen? (mulighed for flere svar)

Blev én eller flere af følgende kontaktet i forbindelse med udeblivelsen?	Døgninstitutioner	Plejefamilier
Familie/værge	74	30,4
Politi	25,3	7,2
Sagsbehandler	56,2	46,4
Andre	3,4	20,3
Ingen af ovenstående	17,8	31,9

Anm.: Tallene er baseret på 146 udeblivelser i døgninstitutioner og 69 udeblivelser i plejefamilier. I tilfælde med færre end fem svar indgår besvarelserne ikke i tabellen af hensyn til anonymitet.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt plejeforældre og afdelingsledere for anbringelsessteder, december 2021.

Bilagstabel 4.13 Vurdering af den primære årsag til udeblivelsen

Hvad anser I som den primære årsag til udeblivelsen?	Døgninstitutioner	Plejefamilier
Barnet/den unge har ikke været tilstrækkeligt inddraget i anbringelsen	n/a	n/a
Tilbuddet har ikke mestret at skabe gode og trygge rammer for barnet/den unge	3,4	
Tilbuddet/plejefamilien matcher ikke barnets behov	n/a	n/a
Lyst til eller behov for at se venner/kæreste	46,6	36,2
Lyst til eller behov for at se familie (inkl. bekymring)	15,1	15,9
Konflikter med andre børn/unge på anbringelsesstedet	4,1	
Konflikter med personale på anbringelsesstedet/plejeforældre	3,4	13
For at stille afhængighed (stofmisbrug, ludomani el. lign)	9,6	n/a
Andet	15,8	26,1
Total	100	100

Anm.: Tallene er baseret på 146 udeblivelser i døgninstitutioner og 69 udeblivelser i plejefamilier. I tilfælde med færre end fem svar, indgår besvarelserne ikke i tabellen af hensyn til anonymitet.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt plejeforældre og afdelingsledere for anbringelsessteder, december 2021.

Bilagstabel 4.14 Forløb efter at udeblivelsen er afsluttet

Hvad er der sket, efter at udeblivelsen er afsluttet?	Døgninstitutioner	Plejefamilier
Barnet/den unge er vendt tilbage til anbringelsesstedet	89,7	88,4
Barnet/den unge er flyttet til et andet anbringelsessted	6,2	n/a
Barnet/den unge er hjemgivet	n/a	n/a
Ved ikke	n/a	n/a
Andet	n/a	n/a
Total	100	100

Anm.: Tallene er baseret på 146 udeblivelser i døgninstitutioner og 69 udeblivelser i plejefamilier. I tilfælde med færre end fem svar indgår besvarelserne ikke i tabellen af hensyn til anonymitet.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt plejeforældre og afdelingsledere for anbringelsessteder, december 2021.

VIVÉ